

ไตรมพระบารมีจักรวงศ์

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน 'เฉลิมราชกุมารี'
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
วันพุธที่ ๑๕ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

คำนำ

เนื่องในวโรกาสมหามงคลสมัยที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอเมือง จังหวัดยะลา นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ ยิ่งความปลาบปลื้มปีติยินดีแก่พสกนิกร ชาวจังหวัดยะลาเป็นล้นพ้น

เพื่อเป็นการระลึกถึงวันมหาปิติดังกล่าว คณะผู้จัดทำหนังสือที่ระลึก พิธีเปิดห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ได้รวบรวมพระราชประวัติ พระอัจฉริยภาพและพระราชกรณียกิจ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตลอดจนพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพสกนิกร ชาวจังหวัดยะลา ประวัติความเป็นมาของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอเมือง จังหวัดยะลา รวมทั้งข้อมูลต่างๆ ของจังหวัดยะลา เพื่อเป็นอนุสรณ์ให้ชาวจังหวัดยะลา ได้ระลึกถึงวันมหาปิติ ที่นำความภาคภูมิใจตลอดไป

สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดยะลา ขอขอบคุณทุกท่าน ที่มีส่วนร่วมในการสร้างห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยบุญกุศลที่ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานครั้งนี้ ขอให้ท่านและครอบครัวประสบความสำเร็จความสุขความเจริญตลอดไป

สำนักงาน กศน. จังหวัดยะลา

สารบัญ

	หน้า
พระบรมราชาโองการ และพระราชดำรัส	
พระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช	๑๒
พระราชประวัติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ	๑๗
พระราชประวัติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	๒๒
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ กับการส่งเสริมการอ่าน	๔๐
พระมหากรุณาธิคุณ พระราชกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดยะลา	๕๒
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ จังหวัดยะลา	๗๙
ประวัติความเป็นมา ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอเมือง จังหวัดยะลา	๘๔
ประวัติห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”	๘๕
ข้อมูลจังหวัดยะลา	๘๘
ประวัติความเป็นมาจังหวัดยะลา	๙๑
สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดยะลา	๙๔
เทศกาลงานประเพณีและวัฒนธรรมจังหวัดยะลา	๑๐๓
๙ มหัศจรรย์จังหวัดยะลา	๑๑๐

พระบรมราชโองการ

เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓

“การศึกษาที่นี้สำคัญมาก ให้พยายามจัดให้ดีให้พลเมืองสามารถ
พูดภาษาไทยได้ แม้จะพูดได้ไม่มากนักเพียงแต่พอรู้เรื่องกันก็ยังมีดี
เพราะเท่าที่ผ่านมามาตราอนี้มีผู้ที่ไม่รู้ภาษาไทย ต้องใช้ล่ามแปล
ควรให้พูดเข้าใจกันได้ เพื่อสะดวกในการติดต่อซึ่งกันและกัน”

พระราชปณิธานที่จะให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้
(สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ ๑๒ ในปัจจุบัน)

พ.ศ. ๒๕๐๒

“การศึกษานี้สำคัญมาก ให้พยายามอัดให้ดีให้พลเมืองสามารถ
พูดภาษาไทยได้ แม้จะพูดได้ไม่มากนักเพียงแต่พอรู้เรื่องกันก็ยิ่งดี
เพราะเท่าที่ผ่านมাত্রาชนนี้มีผู้ที่ไม่รู้ภาษาไทย ต้องใช้ล่ามแปล
คอรให้พูดเข้าใจกันได้ เพื่อสะดวกในการติดต่อซึ่งกันและกัน”

พระราชปณิธานที่จะให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้
(ครูสัมมนาการ หรือ สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ ๑๒ ในปัจจุบัน)

๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

“การศึกษาเล่าเรียนเป็นเรื่องไม่สิ้นสุด ผู้ปรารถนา ความเจริญในการ
ประกอบกิจการงาน จะต้องหมั่นเอาใจใส่ แสวงหาความรู้ให้เพิ่มพูนอยู่แต่
มิฉะนั้นจะกลายเป็น ผู้ที่ล้าสมัย หย่อนสมรรถภาพไป”

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ของมหาลัยธรรมศาสตร์
๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๔

“หนังสือเป็นเสมือนคลังที่รวบรวม เรื่องราว
ความรู้ ความคิด อิทธิการทุกด้าน ทุกอย่าง
ซึ่งมนุษย์ได้เรียนรู้ ได้คิดอ่านและเพียรพยายามบันทึกรักษาไว้
โดยลายลักษณ์ อักษร หนังสือแพร่ไปถึงที่ใด
ความรู้ความคิดก็แพร่ไปถึงที่นั่น
หนังสือจึงเป็นสิ่งมีค่าและประโยชน์อันประมาณมิได้
ในแง่ที่เป็นบ่อเกิดแห่งการเรียนรู้ของมนุษย์”

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๔

“การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาภายหลังสำเร็จ
จากมหาวิทยาลัย จึงมีความสำคัญยิ่งยวด
ในการสร้างเสริมผู้ผ่านการศึกษาในระบบมาแล้ว ให้มีปัญญา
และความสามารถที่ฉะปรับตน ให้เข้ากับสภาวะแห่งจริงของชีวิต
พร้อมทั้ง ดำรงตนให้อยู่ในสังคม
อย่างมีความสุขและความเจริญมั่นคงได้”

พระบรมราโชวาท
พระราชทานแก่ คณะสมาชิกห้องสมุดทั่วประเทศ ในโอกาสที่
เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๔

“ห้องสมุดเป็นสถานที่เก็บเอกสารต่าง ๆ
อันเป็นแหล่งความรู้ต่างแล้ว
จึงเรียกได้ว่าเป็นครู เป็นผู้ชี้แนะให้เรามีปัญญา
วิเคราะห์ วิเคราะห์ ให้รู้สิ่งที่ควรรู้อันชอบธรรมโดยเหตุผลได้
ข้าพเจ้าอยากให้เราห้องสมุดที่ดีมีหนังสือครบทุกประเภท
สำหรับประชาชน หนังสือประเภทที่ข้าพเจ้าคิดว่าสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง
คือ

หนังสือสำหรับเด็ก เด็กเป็นวัยเรียนรู้
เด็ก ๆ ส่วนใหญ่สนใจที่จะทราบเรื่องราวต่าง ๆ แปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่แล้ว
ถ้าเรามีหนังสือที่มีคุณค่าทั้งเนื้อหาและรูปภาพให้เขาอ่านให้ความรู้
ความบันเทิง เด็ก ๆ จะได้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์
ที่รอบรู้ มีธรรมะประจำใจ มีความรักบ้านเมือง มีความต้องการปรารถนา
จะทำแต่ประโยชน์ที่สมควร”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
พระราชนิพนธ์ เรื่อง ห้องสมุดในทรรศนะของข้าพเจ้า

“การศึกษามีได้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเฉพาะความรู้
และความคิดเท่านั้น ยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความประพฤติ
คุณธรรม และความดีงามของคนอีกด้ว โดยเฉพาะเด็กใน
วัยประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่ซึมซับสิ่งต่าง ๆ
ได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย จึงจำเป็นอย่างยิ่ง
ที่จะต้องพิจารณาให้การศึกษที่ดีแก่เขาอย่างครบถ้วน
และพอเหมาะในทุกด้านเพื่อให้เขาได้เติบโตขึ้นมาเป็น “คน”
อย่างสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ”

พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานรางวัลแก่นักเรียนผู้มีความรู้เป็นเลิศทางวิชาการของกรุงเทพมหานคร
ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซาลาดพร้าว
๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๒

“การรู้หนังสือเป็นความจำเป็นสำหรับทุกชาติที่กำลังพัฒนา
ตลอดจนเป็นกิจกรรมที่จะต้องร่วมมือกันส่งเสริมให้บรรลุผลให้ได้
ถ้าปราศจากพื้นฐานการรู้หนังสือของประชาชนในประเทศแล้ว
ความพยายามในการดำเนินการพัฒนาทุกอย่างคงไร้ผล
การรู้หนังสือเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการที่จะนำไปสู่จุดหมายอันสูงสุดนั้นก็คือ
ทำให้มนุษยชาติเกิดความสมบูรณ์พูนสุข”

พระราชดำรัสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในโอกาสที่ทรงเป็นองค์ประธานในวาระประชุมสมัชชาสากล ว่าด้วยการศึกษาผู้ใหญ่
ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๓

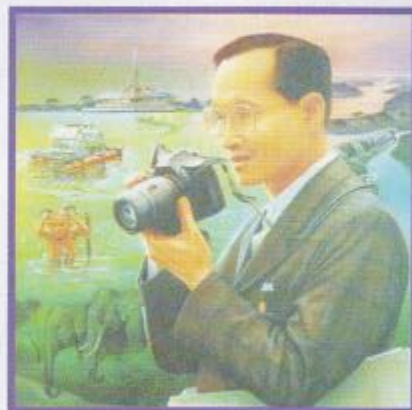
พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี เสด็จขึ้นครองราชย์ตั้งแต่วันที่ ๙ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ จนถึงปัจจุบัน ทรงพระสถานะเป็นประมุขแห่งรัฐตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระองค์ทรงได้รับการถวายพระราชสมัญญาว่า “สมเด็จพระภัทรมหาราช” ซึ่งมีความหมายว่า “พระมหากษัตริย์ผู้ประเสริฐยิ่ง” ต่อมาได้มีการถวายพระราชสมัญญาใหม่ว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ และ “พระภูมิพลมหาราช” อนุโลมตามธรรมเนียมเช่นเดียวกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ที่ทรงได้รับพระราชสมัญญาว่า “พระปิยมหาราช” อนึ่งประชาชนทั่วไปนิยมเรียกพระองค์ว่า “ในหลวง” (พระบรมมหาราชวัง) บ้างก็ว่าเพี้ยนมาจากคำว่า “นายหลวง” ซึ่งแปลว่า เจ้านายผู้เป็นใหญ่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชสมภพ เมื่อวันจันทร์ที่ ๕ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ ณ เมืองเคมบริดจ์ รัฐแมสซาชูเซตส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ทรงเป็นพระโอรสองค์ที่ ๓ ของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม สมเด็จพระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระองค์ทรงเป็นพระอนุชาของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล พระองค์ทรงศึกษาวิชาสามัญชั้นต้น ณ โรงเรียนมาแตร์เดอี แล้วเสด็จไปประทับและศึกษาต่อ ณ เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ พระองค์ได้โดยเสด็จพระบาท

ได้รับพระบรมราชโองการ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล นิวัติประเทศไทย ประมาณ ๒ เดือน ก็เสด็จกลับประเทศสวีเดนแล้วจนภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในพ.ศ. ๒๔๘๘ จึงตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล กลับประเทศไทย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๙ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติสืบต่อ จากนั้นทรงเสด็จกลับไปประเทศสวีเดนเพื่อทรงศึกษาต่อและเสด็จกลับประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๓ ทรงประกอบพระราชพิธีราชาภิเษกสมรสกับสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ ๒๘ เดือน เมษายน ๒๔๙๓ และทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ จากนั้นทรงเสด็จไปประเทศสวีเดนเพื่อทรงศึกษาต่อและเสด็จกลับ พ.ศ. ๒๔๙๔

ทรงมีพระราชโอรสและพระราชธิดา ๔ พระองค์ คือ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

พระราชกรณียกิจที่สำคัญ แม้ว่าบทบาทของพระมหากษัตริย์หลังการเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ จะลดลงเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ แต่พระองค์ยังคงพยายามปฏิบัติพระราชภารกิจ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ คือ

ทางด้านเศรษฐกิจ ทรงพยายามช่วยเหลือ โดยการส่งเสริมอาชีพ เช่น การทำฟาร์มโคนม พระราชทานความคิดในการประดิษฐ์เครื่องยนต์กลไก ส่งเสริมการเลี้ยงไหม การประมง ป่าไม้ โครงการเกษตรหลวงที่ดอยอ่างขางจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อชักชวนให้ชาวเขาเลิกปลูกฝิ่น มาปลูกพืชผลและดอกไม้ ที่จะเป็นประโยชน์กว่า โครงการเกษตรกรรมที่หุบกะพงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ทางด้านสังคม เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎรจังหวัดต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ทรงก่อตั้งมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย มูลนิธิราชประชานุเคราะห์เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเรื้อน ทรงตั้งหน่วยแพทย์พระราชทาน มูลนิธิพัฒนาอนามัยมูลนิธิวิจัยประสาทวิทยาฯ

ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ทรงฟื้นฟูสืบทอดประเพณีหลายอย่าง เพื่อเป็นขวัญ เช่น พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา เป็นต้น

ได้รับพระบรมราชโองการ

ด้านศาสนา ทรงออกผนวชตามพระราชประเพณี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ ทรงอุปถัมภ์การทำนุบำรุง ศาสนาทุกด้าน เช่น การสร้างวัด สร้างพระพุทธรูปประกอบพิธีทางศาสนา เช่น การทอดกฐิน ผ้าป่า และการบำเพ็ญกุศลต่างๆ นอกจากนี้ยังทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ทุก ๆ ศาสนาที่ประชาชนนับถือ

ด้านการเมือง การปกครอง เนื่องจากฐานะของพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ จึงไม่มีบทบาทโดยตรงทางการเมือง แต่ในทางปฏิบัติทรงเป็นประมุข ทรงเป็นผู้พระราชทานรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นแบบอย่างในการปกครองทรงเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของประชาชนเวลาที่เกิดวิกฤตการณ์หรือความไม่มั่นใจในชาติตั้งเมื่อเกิดเหตุการณ์วันที่ ๑๔ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ยามที่เดือดร้อนที่สุด ประชาชนก็ไปขอรับพระราชทานความร่มเย็นจากพระองค์ พระองค์ยังทรงเป็นที่พึ่งทางใจของประชาชนชาวไทยเสมอมา

ด้านการศึกษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตระหนักดีว่า การพัฒนาการศึกษาของเยาวชนนั้น เป็นพื้นฐานอันสำคัญของประเทศชาติ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์จัดตั้งมูลนิธิอานันทมหิดล ให้เป็นทุนสำหรับการศึกษาในแขนงวิชาต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาได้มีทุนออกไปศึกษา หาความรู้ต่อในวิชาการชั้นสูงในประเทศต่างๆ โดยไม่มีเงื่อนไขข้อผูกพันแต่ประการใด เพื่อที่จะได้นำความรู้นั้นๆ กลับมาใช้พัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

นอกจากนี้ทรงได้รับพระราชสมัญญานามว่า “พระผู้ทรงเป็นครูแห่งแผ่นดิน” นำความซาบซึ้งใจมายังพสกนิกร เพื่อนครู และผู้ที่มีครูทั้งหลาย เพราะเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ทรงมีพระราชกรณียกิจที่เป็นประโยชน์แก่วงการศึกษาอย่างมากมายเหลือคณานับ ได้แก่ งานด้านโรงเรียนจิตรลดา โรงเรียนในพระราชดำริ โรงเรียนร่มเกล้า โรงเรียนวังไกลกังวล โรงเรียนพระดาบส โรงเรียนในพระบรมราชานุเคราะห์ต่างๆ นอกจากนี้ยังส่งเสริมการศึกษาในระบบนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมถึงกองทุนต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับนักเรียน นักศึกษา และประชาชน ที่สำคัญคือพระองค์ได้พระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ถือว่าเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสำคัญ เป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยและวงการศึกษา

พระราชประวัติ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ได้รับพระขานนิจกรวาท

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ กิติยากรพระบรมราชินีนาถ มีพระนามเดิมว่า หม่อมราชวงศ์หญิงสิริกิติ์ กิติยากร ทรงเป็นพระธิดาในพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นจันทบุรี สุรนาถ (หม่อมเจ้านักขัตรมงคลกิติยากร) กับหม่อมหลวงบัว กิติยากร

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชสมภพ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๒ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ที่บ้านพักของท่านเจ้าพระยาวงศานุประพันธ์ ถนนพระราม ๔ กรุงเทพมหานคร พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานพระนามว่า หม่อมราชวงศ์หญิงสิริกิติ์

ในปีที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถมีพระราชสมภพนั่นเอง พระบิดาได้ทรงลา นายทหารประจำการ และได้รับราชการในกระทรวงต่างประเทศ ในตำแหน่งเลขานุการเอก ประจำสถานเอกอัครราชทูตไทย ในกรุงวอชิงตัน ส่วนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ยังคงอยู่กับญาติผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ และต่อมาได้ทรงศึกษาในชั้นอนุบาล ที่โรงเรียนราชินีล่างปากคลองตลาด เมื่อเจริญวัยได้ย้ายไปศึกษา ณ โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ พระบิดาได้ย้ายไปรับตำแหน่งเป็นเอกอัครราชทูตประจำราชสำนักเซนต์เจมส์ ประเทศอังกฤษ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้ติดตามพระบิดาไปศึกษาวิชาเพิ่ม และเมื่อมีพระชนมายุ ๑๖ พรรษา ได้ตามพระบิดาซึ่งไปดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตไทย ประจำกรุงปารีส และเมืองโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงศึกษาด้านภาษาจนสามารถรับสั่งภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสได้เป็นอย่างดี

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เข้าเฝ้ารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เป็นครั้งแรก ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๐ ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์ ในเดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงมีโอกาสเยี่ยมพระอาการเป็นประจำจนกระทั่งหายประชวร และตั้งแต่นั้นมา ทั้งสองพระองค์ก็ทรงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด กระทั่งในวันที่ ๑๙ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ประกอบพิธีหมั้นกับสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ

ต่อมาได้จัดพระราชพิธีราชาภิเษกสมรสขึ้น ในวังสระปทุม ในวันที่ ๒๘ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๓ พร้อมทั้งได้มีพระราชโองการดำรัสให้สถาปนาหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์เป็นสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ ครั้นถึงวันที่ ๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงประกอบพิธีบรมราชาภิเษก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ ขึ้นเป็นสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และในวันที่ ๒๒ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชศรัทธา พระราชปสาทะ ในพุทธศาสนา และได้ทรงขอบรรพชาต่อสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ในระหว่างระยะเวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวออกผนวช ระหว่างวันที่ ๒๒ เดือน ตุลาคม - วันที่ ๕ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๙ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ได้ทรง

ได้ร่วมพระบรมมิ่งภิรมย์

เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ด้วยเหตุนี้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี จึงได้รับการสถาปนาเฉลิมพระเกียรติยศขึ้นเป็นสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี นับเป็นสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถองค์ที่ ๒ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ต่อจากสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๕

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในฐานะพระบรมราชินีของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ทรงอาทรห่วงใยราษฎรเป็นอย่างยิ่ง มีน้ำพระราชหฤทัยเปี่ยมด้วยพระเมตตากรุณา ทราบทุกข์สุขจากปากคำของราษฎร ด้วยพระองค์เสมอมา ทั้งสองพระองค์ทรงคิดแสวงหาวิธีการและแนวทางต่าง ๆ ที่จะทำใหราษฎรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทรงให้คำแนะนำราษฎรด้วยพระองค์เอง เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ ทรงสนใจในด้านการศึกษางานอาชีพตลอดจนสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่

สำหรับสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถนั้นนอกจากจะตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อให้การช่วยเหลือและเป็นกำลังใจอย่างใกล้ชิดแล้วยังได้มีพระราชดำริให้โครงการต่าง ๆ เพื่ออาณาประชาราษฎร์จะได้อยู่ดีมีสุข

หนังสือที่ระลึกที่ตีพิมพ์เนื่องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

เช่น โครงการปาร์กน้ำ โครงการศูนย์การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ เช่น ให้มีการจัดตั้ง ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร อุดยูธา และโครงการอื่น ๆ อีกมากมาย ด้วยพระราชกรณียกิจ อันเปี่ยมไปด้วยพระเมตตาต่ออาณาประชาราษฎร์ และพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ที่ทรงปฏิบัติต่อเนื่องกันมา ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะอันแรงกล้า ที่จะทำให้ราษฎร ของพระองค์ได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อันเป็นพระเมตตาบารมีอันหาที่สิ้นสุดมิได้ ประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าจึงรู้สึกในพระมหากรุณาธิคุณ และวันเฉลิม พระชนมพรรษาของทั้งสองพระองค์ จึงได้มีการจัดให้เฉลิมฉลองและถวายพระพรชัย เพื่อให้อยู่เป็นร่มฉัตรอันนำพาความสุขความร่มเย็นมาสู่ปวงชนชาวไทยไปตราบนาน เท้านาน

นอกจากจะถือเอา วันที่ ๑๒ เดือน สิงหาคมของทุกปี เป็นวันเฉลิม พระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถแล้วยังถือเป็นวันแม่ แห่งชาติอีกด้วย

พระราชประวัติ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นพระราชธิดาองค์ที่ ๒ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระนามเดิมว่า สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนราชสุดา กิติวัฒนาดุลโสภาคย์ ประสูติเมื่อวันเสาร์ที่ ๒ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๘ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต โดยศาสตราจารย์ นายแพทย์หม่อมหลวงเกษตร สนิทวงศ์ เป็นผู้ถวายการประสูติ และทรงมีพระนามที่บรรดาข้าราชการบริพารเรียกกันทั่วไปว่า “ทูลกระหม่อมน้อย”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเริ่มมีการศึกษาระดับอนุบาล ในเดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ ณ โรงเรียนจิตรลดา ในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ขณะนั้นพระชนมายุได้ ๓ พระชันษาเศษ ทรงมีพระสหายร่วมชั้นเรียนอีก ๒๐ คน ซึ่งมาจากบุตรหลานของพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ ตลอดจนมหาดเล็กผู้ได้รับพระมหากรุณาธิคุณให้มาร่วมเรียนด้วยโดยปราศจากชั้นวรรณะ วิชาที่ทรงศึกษาในชั้นอนุบาล คือ วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ เลขคณิต และขับร้อง พระอาจารย์ที่ถวายพระอักษรขณะนั้น ได้แก่ อาจารย์ท่านผู้หญิงทัศนีย์ บุญยคุปต์ อาจารย์คุณหญิงอังกาบ บุญยัษฐิติ และอาจารย์คุณหญิงสุนามัน ประนิช ทั้งนี้ปรากฏว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงโปรดโรงเรียน พระอาจารย์ และพระสหายเป็นอันดี

ได้รับพระบรมราชโองการ

เมื่อทรงเรียนจบชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ได้ทรงสอบร่วมกับนักเรียนทั่วประเทศ โดยใช้ข้อสอบกระทรวงศึกษาธิการ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสอบได้ที่หนึ่ง ได้คะแนนรวมร้อยละ ๙๖.๖๐ อันเป็นคะแนนสูงสุดสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่เจ็ด จึงทรงได้รับพระราชทานรางวัลเรียนดีจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ ๓๑ ณ กรีฑาสถานแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ ระหว่างที่ทรงศึกษาอยู่นี้ เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระปรีชาสามารถในวิชาแทบทุกวิชา เช่น ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รำไทย ดนตรีไทย และวาดเขียน เป็นต้น ซึ่งมักจะทรงได้คะแนนมากกว่าพระสหายในชั้นเดียวกันอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังโปรดทรงหนังสือมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์และทรงพระปรีชาสามารถในทางร้อยแก้วและร้อยกรองอย่างยิ่ง ทรงเริ่มบทพระนิพนธ์ต่าง ๆ ตั้งแต่เมื่อทรงพระชนมายุได้เพียง ๑๒ พรรษา เป็นต้นมา บทพระราชนิพนธ์เหล่านี้ได้รับ การตีพิมพ์แพร่หลายในหนังสือหลายเล่ม ตัวอย่างเช่น “อยุธยา” “เจ้าครอกวัดโพธิ์” “ศาสนาเกิดขึ้นได้อย่างไร” เป็นต้น

บทพระราชนิพนธ์ที่รู้จักกันดีในปัจจุบัน คือ “พุทธศาสนสุภาษิตคำโคลง” ซึ่งทรงถอดมาจากภาษาบาลี และ “กษัตริยานุสรณ์” ซึ่งทรงทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ (ขณะนั้นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด "เฉลิมราชกุมารี"
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ทรงมีพระชนมายุเพียง ๑๘ พรรษา) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นที่รักของพระสหาย เพราะทรงไว้ซึ่งความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความเสียสละ ความมีน้ำใจนักกีฬา และความอดทน เคยมีตัวอย่างว่า ทรงวิ่งเล่นกับพระสหายและทรงล้มลงจนได้รับบาดเจ็บมีพระโลหิตออก บางคราวถึงกับพระทนต์บิ่น แต่ก็ไม่กั๊กแสงและไม่ทรงบ่นรำพันถึงความเจ็บปวดเลย

ทรงศึกษาที่โรงเรียนจิตลดาจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โดยทรงสอบไล่ได้เป็นที่หนึ่ง ของประเทศแผนกศิลปะ ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๕ ได้คะแนนร้อยละ ๘๙.๓ ยังความภาคภูมิใจแก่คณะพระอาจารย์ผู้ถวายการสอน และยังความปิติยินดีแก่ประชาชนทั้งประเทศผู้เฝ้ามองการเจริญพระชนมายุของพระองค์เป็นอย่างยิ่ง

ได้รับพระบรมมิ่งรัก

นอกจากพระสติปัญญาอดเยี่ยมที่กล่าวมาแล้ว ยังทรงมีอุตสาหะวิริยะ
อันยอดเยี่ยมอีกด้วย เนื่องจากระหว่างที่ทรงศึกษาอยู่นั้น ทรงมีพระราชภาระที่จะ

ต้องติดตามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรม
ราชินีนาถ ไปในการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรต่างจังหวัดอยู่เป็นประจำ
ทำให้ไม่สะดวก ต่อการศึกษาเล่าเรียน แต่ก็ทรงติดตามการเรียนอยู่ตลอดเวลา
โดยทรงอาศัยเวลาว่างจากการปฏิบัติพระราชกิจประจำวันเสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งเรื่องนี้
เป็นที่ทราบกันทั่วไปในบรรดาพระสหายร่วมชั้นเรียนของพระองค์ และในยามที่ทรง
มีโอกาสได้เข้าศึกษา ด้วยพระองค์เองแล้ว บรรดานิสิตอักษรศาสตร์จะได้เห็นภาพ
ที่เจนตา คือ ภาพที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงถือ
หนังสือเต็มพระหัตถ์ และทรงหิ้วพระกระเป๋าใบโต บรรจุสรรพตำราเป็นจำนวน
มากทรงพระดำเนินไปยังห้องเรียนต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ เป็นที่สะดุดตาพิเศษ
เนื่องจากนิสิตทั่ว ๆ ไป มักถือสมุดหนังสือกันคนละ ๓ - ๔ เล่ม เท่านั้น

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ต่อจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสอบเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา โดยทรงเลือกคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอันดับที่ ๑ ผลการสอบปรากฏว่า ทรงได้ที่ ๔ แต่เมื่อได้ทรงเข้าศึกษาเรียบร้อยแล้ว ก็ทรงเลือกเฉพาะวิชาที่สนพระทัย เช่น ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ และประวัติศาสตร์ เป็นต้น ในภาคการศึกษาแรกนั่นเอง ก็ทรงสอบได้เป็นที่ ๑ ของนิสิตชั้นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์ ด้วยคะแนนเฉลี่ย ๓.๙๔ และทรงสอบได้เป็นที่ ๑ เช่นนี้ทุกปีจนถึงปีสุดท้าย ทรงสอบไล่ได้คะแนนเฉลี่ย ๓.๙๘ นับเป็นที่หนึ่ง ของคณะอักษรศาสตร์ เช่นเคย จึงทรงได้รับพระราชทานปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ ๑ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวันที่ ๑๕ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ และในวันรุ่งขึ้นยังทรงได้รับพระราชทานรางวัลเหรียญทองในฐานะที่ทรงสอบได้ที่ ๑ มาทุกปีอีกด้วย

ได้รับพระบรมราชโองการ

แม้จะทรงคร่ำเคร่งต่อการศึกษาเล่าเรียนเช่นนี้ แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็ยังทรงปลีกเวลาส่วนหนึ่งเข้าร่วมกิจกรรมของคณะอยู่เสมอ เช่น เมื่อทรงศึกษาอยู่ชั้นปีที่ ๑ ก็ทรงเข้าร่วมซ้อมร้องเพลงเชียร์เช่นเดียวกับนิสิตน้องใหม่อื่นๆ ซึ่งการซ้อมร้องเพลงเชียร์นี้มักเริ่มขึ้นในเวลาเที่ยงตรงอันเป็นเวลารับประทานอาหารกลางวัน ดังนั้นนิสิตน้องใหม่ที่จะเข้าซ้อมร้องเพลงเชียร์จะต้องรีบกระวีกระวาดรับประทานอาหารกลางวันเสียตั้งแต่ในช่วงเวลา ๑๐.๕๐ - ๑๑.๑๐ น. ซึ่งเป็นเวลาหยุดให้นิสิตได้พักผ่อนหรือดื่มน้ำ (ประมาณ ๒๐ นาที) หากอาจารย์ผู้สอน สอนเกินเวลา เวลารับประทานอาหารของนิสิตน้องใหม่ในช่วงนี้ก็จะน้อยลงไปอีก แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็ทรงสามารถสรวพรกระยาอาหารกลางวันในช่วงเวลาสั้นเพียงสิบกว่านาที แล้วทรงเข้าร่วมร้องเพลงเชียร์ในฐานะนิสิตน้องใหม่ได้เสมอ กิจกรรมอื่นที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเข้าร่วม คือทรงสมัครเรียนเป็นสมาชิกชมรมดนตรีไทย และชมรมวรรณศิลป์ สโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งประชาชนทั่วไปมักจะได้พบเห็นภาพที่ทรงดนตรีไทยในโอกาสต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยอยู่เนืองๆ โดยโปรดทรงขอด้วงเป็นพิเศษ แม้ว่าจะทรงเครื่องดนตรีได้หลายชนิดก็ตาม ส่วนทางด้านกิจกรรมของชมรมวรรณศิลป์นั้น เคยร่วมกับพระสหายอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นผู้แทนคณะอักษรศาสตร์แข่งขันกลอนสดระหว่างคณะในมหาวิทยาลัย ได้รับรางวัลชนะเลิศมาแล้วโดยก่อนการแข่งขันนั้น

ต้องทรงสละเวลาในชั่วโมงที่ว่างเรียนมาทรงซ่อมกลอน และทรงแสดงเป็นปฏิภาณกวี ให้บรรดาพระสหายเห็นประจักษ์ในการซ่อมอยู่บ่อยครั้ง ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากที่ พระองค์สนพระทัยฝึกฝนในวรรณกรรมต่างๆ มาตั้งแต่ทรงพระเยาว์นั่นเอง

นอกจากกิจกรรมของทางสโมสรนิสิตจุฬาฯ แล้ว ยังทรงเป็นสมาชิก ชมรมภาษาไทย ชมรมภาษาตะวันตก และชมรมประวัติศาสตร์ในคณะอักษรศาสตร์ และยังทรงเป็นกรรมการจัดหาเรื่องลงพิมพ์ในหนังสือ “อักษรศาสตร์พิจารณา” ของ ชุมนุมวิชาการคณะอักษรศาสตร์อีกด้วย ในบางครั้งก็พระราชทานบทพระนิพนธ์ ลงพิมพ์ด้วย เช่นเรื่อง “การเดินทางไปร่วมพิธีพระบรมศพพระเจ้ากุस्ताฟที่ ๖ ออดอล์ฟ แห่งประเทศสวีเดน” และร้อยกรองต่างๆ กล่าวได้ว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานความร่วมมือแก่ทางคณะและ มหาวิทยาลัยมากกว่านิสิตอย่างเคร่งครัด ทรงเข้าร่วมพิธีต่างๆ ทุกพิธีที่ทางมหาวิทยาลัยและคณะอักษรศาสตร์จัดขึ้น เช่น พิธีรับน้องใหม่ พิธีไหว้ครู พิธีปฏิญาณตนเป็นนิสิตใหม่คณะอักษรศาสตร์ เป็นต้น ในพิธีรับน้องใหม่นั้น เนื่องจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เหน็ดเหนื่อยอย่างยิ่ง พระเสโท หลั่งไหลตลอดเวลา แม้กระนั้นพระองค์ก็แย้มพระสรวลเสมอไม่เคยทรงแสดงว่า เปื่อหน่ายหรือรำคาญใครๆ เลย นอกจากนี้ในคราวที่คณะอักษรศาสตร์จัดการพัฒนาคณะ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็ทรงเข้าร่วมอย่างขยันขันแข็ง โดยทรงจับจอบพินดินด้วยพระองค์เองด้วยซ้ำ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงได้รับฉายาว่าเป็น “หนอนหนังสือ” พระองค์หนึ่ง นอกจากจะสนพระทัยในการอ่านหนังสืออย่างจริงจังแล้วยังทรงเป็นนักสะสมหนังสือด้วย

ได้รับพระบรมนิทานจาก

หนังสือที่มีคุณค่าบางเล่ม ซึ่งไม่ทรงมี แต่พระสหายมีก็จะทรงยืมหนังสือเหล่านั้นจากพระสหายไปอ่าน เพื่อมิให้พลาดหนังสือเล่มนั้น จากการอ่านหนังสือเป็นจำนวนมากนี้เอง ทำให้ทรงรอบรู้วิชาการต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์โบราณคดี ภาษาไทย และภาษาตะวันออก เป็นอย่างดี สิ่งซึ่งสนับสนุนการศึกษาประการหนึ่งของพระองค์ ก็คือพระพลานามัยอันสมบูรณ์ ทรงโปรดกีฬา และการออกกำลังกายต่างๆ ระหว่างทรงศึกษาอยู่นั้น หากมีการแข่งขันกีฬา ก็ทรงเข้าร่วมด้วยอย่างเต็มพระทัย เคยทรงร่วมการแข่งขันฟุตบอลในคณะอักษรศาสตร์ และทรงร่วมทีมนิสิตน้องใหม่ซึกเย่กับทีมอาจารย์คณะอักษรศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้ ทรงปฏิบัติด้วยความร่าเริงแจ่มใส เป็นที่ประทับใจแก่บรรดาพระสหายรุ่นพี่และรุ่นน้องอย่างยิ่ง หลังจากทรงได้รับพระราชทานปริญญาบัตรอักษรศาสตร์บัณฑิตแล้ว ได้ทรงสมัครเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทในบัณฑิตวิทยาลัย ทั้งที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่คณะอักษรศาสตร์ ทรงเลือกศึกษาวิชาบาลี - สันสกฤต ส่วนคณะโบราณคดี ทรงศึกษาวิชาจารึกภาษาตะวันออก การที่นิสิตผู้ใดจะศึกษาต่อระดับปริญญาโทนั้น มิใช่เรื่องง่าย และการศึกษาระดับปริญญาโททั้งสองมหาวิทยาลัยพร้อมกันยิ่งเป็นเรื่องยากกว่าหลายเท่า

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชกิจมากเกินกว่าจะทรงทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท ของทั้งสองมหาวิทยาลัยได้พร้อมกัน จึงตัดสินใจเลือกทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “จารึกพบที่ปราสาทพนมรุ้ง” เพื่อรับพระราชทาน ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศิลปากรก่อน วิทยานิพนธ์ได้ผ่านการตรวจสอบของคณะกรรมการไปด้วยดี ทำให้ทรงสำเร็จการศึกษา ได้รับพระราชทานปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศิลปากร จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๑๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๒

และหลังจากนั้น ก็ทรงขะมักเขม้นศึกษาต่อที่บัณฑิตวิทยาลัย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในสาขาวิชาภาษาบาลี - สันสกฤตได้ทรงทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ทศบารมีในพุทธศาสนาเถรวาท” จนทรงได้รับพระราชทานปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิตจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๙ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ และพระองค์มิได้ทรงหยุดยั้งการใฝ่หาวิชาความรู้ ได้ทรงศึกษาต่อระดับดุขฎิบัณฑิตในสาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต่อไปอีก ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ล้วนเน้นหนักทางด้านพระปรีชาสามารถในการศึกษา และการวางพระองค์ในหมู่พระสหาย แต่นอกเหนือจากนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ยังทรงปฏิบัติพระภารกิจสำคัญที่ทรงได้รับมอบหมายจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้ลุล่วงไปด้วยดี เช่น

พ.ศ. ๒๕๑๖ การเสด็จพระราชดำเนินไปร่วมพิธีพระบรมศพพระเจ้า กุสตาฟที่ ๖ อดอล์ฟ ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน (ซึ่งได้ทรงพระนิพนธ์ เรื่องการเดินทางไว้ด้วย ตามที่กล่าวมาแล้ว) (เสด็จพระราชดำเนินไปยังประเทศ อิสราเอล และประเทศอิหร่าน พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของรัฐบาลอิสราเอล และเจ้าชายเรซา ปาร์เลวี และ เจ้าหญิงฟารานาซ ปาร์เลวี แห่งอิหร่าน เพื่อทอดพระเนตรการพัฒนาของประเทศ ทั้งสอง เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในประเทศไทย)

พ.ศ. ๒๕๒๐ ระหว่างวันที่ ๒๘ เดือน เมษายน - วันที่ ๒ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ไปทรง ร่วมพิธีสถาปนาเจ้าฟ้าหญิงเบียทริกซ์ ขึ้นเป็นพระราชินีแห่งประเทศเนเธอร์แลนด์ ในปีเดียวกัน

ได้รับพระราชทานมีจักรวาล

ระหว่างวันที่ ๑๙ เดือนพฤษภาคม - วันที่ ๓ เดือนมิถุนายนได้เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ไปทรงเยือนประเทศฝรั่งเศส ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของรัฐบาลฝรั่งเศส และเยือนประเทศอังกฤษ

(ระหว่างวันที่ ๘ - ๑๔ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๓ ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของรัฐบาลอังกฤษ เพื่อทอดพระเนตรกิจการด้านการศึกษา และวัฒนธรรม กิจกรรมด้านกาชาด ตลอดจนการพัฒนาในด้านต่างๆ ของประเทศทั้งสอง) (เสด็จฯ ประเทศเบลเยียมเป็นการส่วนพระองค์ ในฐานะราชอาคันตุกะของสมเด็จพระราชาธิบดีโบดวง และพระราชินี ฟาบีโอลา)

(ระหว่างวันที่ ๓ - ๕ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๓)

(ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๒๐ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้เสด็จฯ เยือนประเทศจีน ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยทรงเป็นอาคันตุกะของ นายจ้าวจื่อหยาง นายกรัฐมนตรีในโอกาสนี้ได้ ทรงพระนิพนธ์หนังสือ ชื่อ “ย่าแดนมังกร” บรรยายเรื่องการเดินทางและบุคคลตลอดจนสิ่งที่พระองค์ได้ทรงพบปะไว้อย่างละเอียดและสนุกสนานชวนอ่านยิ่ง เมื่อวันที่๒๔ เดือนกรกฎาคม ศกเดียวกัน ก็ทรงเป็นผู้แทนพระองค์เสด็จฯ ไปทรงร่วมในพิธีอภิเษกสมรสระหว่างเจ้าฟ้าชายชาร์ลส์ มกุฎราชกุมารของอังกฤษ และเลดี้ไดอาน่า ตามคำทูลเชิญของสมเด็จพระบรมราชินีนาถแห่งประเทศอังกฤษด้วย)

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จฯ เยือนประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป ดังนี้

ระหว่างวันที่ ๒๙ - ๓๑ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ เสด็จฯ เยือนสวิส เป็นการส่วนพระองค์ ทรงเยี่ยมองค์การกาชาดสากล และห้องสมุดสหประชาชาติ แล้วเสด็จฯ เมืองโลซานน์เพื่อเฝ้าฯ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ระหว่างวันที่ ๑ - ๙ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๕ เสด็จฯ เยือน สาธารณรัฐออสเตรีย ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของรัฐบาลออสเตรีย และโดยเฉพาะ ที่ประเทศออสเตรียนี้ สภามหาวิทยาลัยอินน์สbruck ได้ถวายสมาชิกกิตติมศักดิ์ (Honorary Senator) แห่งมหาวิทยาลัยอินน์สbruck เนื่องจากทางมหาวิทยาลัย ทราบดีถึงพระปรีชาสามารถด้านต่างๆ และได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายสายสร้อยทอง (Gold Chain) ซึ่งนับเป็นสตรีเอเชียคนแรก และเป็นผู้ที่อายุน้อยที่สุดที่ได้รับเกียรตินี้

ระหว่างวันที่ ๙ - ๒๓ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๕ จึงได้เสด็จฯ เยือน สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของรัฐบาลเยอรมัน ซึ่งทุก สถานที่ที่พระองค์เสด็จฯ ไป สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ได้รับพระบรมราชโองการ

ทรงเป็นที่ประทับใจทั้งของชาวไทยที่พำนักในประเทศนั้นๆ และชาวต่างชาติเป็นอย่างยิ่ง ในวันเสาร์ที่ ๒ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๑๘ อันเป็นวันคล้ายพระราชสมภพใน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเลี้ยงทหาร และตำรวจพิการ จากโรงพยาบาลต่างๆ ณ ศาลาดุสิดาลัย และในโอกาสนี้ได้ ทรงริเริ่มก่อตั้งมูลนิธิ สายใจไทยขึ้น โดยพระราชทานให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นผู้มีพระทัยอ่อนโยนทรงพระเมตตา และทรงเอาพระทัย ใส่ในทุกข์สุขของ ผู้อื่นอยู่เสมอ เหมาะสมกับตำแหน่งนี้เป็นอย่างยิ่ง ในวันนั้นสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถได้พระราชทานเงินส่วนพระองค์จำนวนหนึ่งเป็นทุนเริ่มแรก ซึ่ง มูลนิธินี้มีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือทหาร ตำรวจพลเรือน ตลอดจนอาสาสมัคร ที่บาดเจ็บ ทูพพลภาพหรือเสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่เพื่อป้องกันประเทศชาติ โดยให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน หรือส่งเสริมอาชีพแก่ครอบครัว หรือตัวผู้ประสบเคราะห์ร้ายนั้น เพื่อให้เขาเหล่านั้นตระหนักว่าแม้จะพิการหรือเสียชีวิต เขาหรือ ครอบครัวของเขาก็มิได้ถูกทอดทิ้ง

ปัจจุบัน มูลนิธิสายใจไทยฯ ได้มีที่ทำการถาวรแล้วที่ถนนศรีอยุธยา ข้าง สถานีตำรวจพญาไท ที่ตึกนี้มีการเปิดจำหน่ายสินค้าจากผลิตภัณฑ์ ของมูลนิธิ สายใจไทยฯ และมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษฯ ในวันและเวลาราชการด้วย นับวันมูลนิธิสายใจไทยฯ ก็เติบโตและทวีรายจ่ายสูงขึ้นเรื่อยๆ สมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในฐานะองค์ประธานมูลนิธิฯ จึงได้ทรง พระวิตก และทรงพยายามหารายได้ทุกวิถีทางให้แก่มูลนิธิฯ อยู่เสมอ ทั้งที่กำลัง ทรงศึกษาอยู่นั้นไม่ว่าใครจะจัดงานหาเงิน เพื่อมูลนิธิสายใจไทยฯ หากเชิญเสด็จ พระราชดำเนินแล้ว ถ้าทรงว่างพอก็มักไม่ทรงขัดข้อง จากพระปรีชาสามารถ และพระกรณียกิจอันดีเลิศเช่นนี้เอง จึงทรงได้รับการสถาปนาพระอิสริยยศและ พระอิสริยยศศักดิ์เป็น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เจ้าฟ้ามหาดจรัสสิรินธร

รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๕ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ ดังที่ประชาชนได้ทราบอยู่แล้วสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีพระราชภาระมากยิ่งขึ้นตามวันและเวลาที่ล่วงไป แต่ก็ทรงตั้งพระทัยปฏิบัติพระราชกิจอย่างเข้มแข็ง นอกจาก จะทรงดำรงตำแหน่งองค์ประธานมูลนิธิสหายใจไทยในพระบรมราชูปถัมภ์แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงดำรงตำแหน่งองค์อุปนายกา ผู้อำนวยการสภาภาษาไทย

เมื่อวันที่ ๑๓ เดือน ธันวาคมพ.ศ. ๒๕๒๐ ด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงบริหารงานของสภาภาษาไทยด้วยความเอาพระทัยใส่เสด็จพระราชดำเนินไปทรงร่วมประชุมคณะกรรมการของสภาภาษาไทยอยู่เสมอ และมีพระราชดำริเพิ่มเติม ในกิจการของสภาภาษาไทยเนื่องๆ ทรงชักนำ ให้สภาภาษามิมีบทบาทในการช่วยเหลือประชาชนมากขึ้น และได้เสด็จพระราชดำเนินออกไป ทรงช่วยเหลือประชาชนด้วยพระองค์เอง เช่น

เมื่อวันที่ ๒๑ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้เกิดอุบัติเหตุรถไฟชนกันที่บริเวณสถานีรถไฟตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีประชาชนเสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุครั้งนี้เป็นจำนวนมาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงห่วงใยราษฎรเหล่านี้อย่างยิ่ง จึงทรงนำเจ้าหน้าที่กองบรรเทาทุกข์สภาภาษาไทยไปเยี่ยมผู้ได้รับบาดเจ็บ ซึ่งกำลังรับการรักษา ในโรงพยาบาลรถไฟ โรงพยาบาลตำรวจ โรงพยาบาลตากสิน โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลวชิระ จำนวน ๔๑ ราย

ได้รับพระบรมราชโองการ

ในวันที่ ๒๒ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ และเมื่อวันที่ ๑๔ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมทหารและราษฎร อำเภอวัฒนานคร และอำเภออรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี ที่อพยพหลบหนีมาจากชายแดน ซึ่งกำลังมีภัยจากการปะทะกันระหว่างทหารกัมพูชาสองฝ่าย ราษฎรเหล่านี้เสียขวัญและหวาดผวา ไม่กล้าประกอบอาชีพยังภูมิลำเนาเดิม เพราะบางครั้งก็มีกระสุนปืนตกเข้ามาถึงเขตไทย บางครั้งก็มีทหารกัมพูชาออกลาดตระเวนหาเสบียงอาหารตามชายแดน ราษฎรจำต้องโยกย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ห่างจากชายแดนพอสมควร เพราะไม่แน่ว่าการปะทะกันนั้นจะกล้าเข้ามาในเขตไทยเมื่อใด สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานกำลังใจ และพระราชทานเครื่องอุปโภคที่จำเป็นแก่ราษฎรผู้เดือดร้อนเหล่านั้น นอกจากนั้นยังทรงห่วงใยในสวัสดิภาพของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายทั้งเจ้าหน้าที่ของกาชาดที่ไปปฏิบัติงานช่วยเหลือราษฎรผู้อพยพกับชาวกัมพูชาผู้ลี้ภัย รวมทั้งทหาร ตำรวจ และผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ชายแดน

เมื่อวันที่ ๒๐ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมสถานีกาชาด หน่วยทหาร และตำรวจในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดสุรินทร์ และพระเมตตาบารมียังได้แผ่ไปถึงชาวกัมพูชานับแสนๆ คนที่ลี้ภัยเข้ามาอยู่ตามชายแดนด้วย

เมื่อวันที่ ๓๑ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมผู้ลี้ภัย ณ ศูนย์อพยพบ้านแก้ง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอสระแก้ว สถานีกาชาดอรัญประเทศ ราษฎรอพยพหนีภัยบ้านป่าไร่ และบ้านโคกเพ็็ก ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี

ตลอดเวลาที่ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปทรงเยี่ยมราษฎรทั่วประเทศนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จะทรงบันทึกข้อมูลต่างๆ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประดุจราชเลขาณูการในพระองค์ เพื่อพระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จะได้ทรงใช้ประกอบพระวิจารณ์ในการช่วยเหลือประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการชลประทานและแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงทรงตัดสินพระทัย เข้าร่วมการอบรมวิทยาการ สมัยใหม่ด้านการศึกษาข้อมูลระยะไกล ที่ศูนย์ศึกษาข้อมูลระยะไกล (ASIAN INSTITUTE OF TECHNOLOGY CENTER) สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (ASIAN INSTITUTE OF TECHNOLOGY) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า สถาบัน กเอ.ไอ.ที. (A.I.T) เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๗ หลักสูตรที่ทรงศึกษานั้นประกอบไปด้วยภาคทฤษฎี มีการศึกษาข้อมูลจากระยะไกลเกี่ยวกับระบบคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ระบบเครื่องมือบันทึกข้อมูล ระบบเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลทฤษฎีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสายตาและคอมพิวเตอร์ ภาคปฏิบัติมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสายตาในห้องปฏิบัติการ และวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังมีภาคสนาม คือ การออกไปภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูล และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลภาพถ่ายข้อมูลคอมพิวเตอร์ และสิ่งที่ปรากฏจริงบนภาคพื้นดิน

ด้านการพัฒนาห้องสมุดและการรู้หนังสือ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสนพระทัย การอ่านและการพัฒนาห้องสมุด ทรงรับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ไว้ในพระราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ ๒ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๑๗ หลายโอกาสที่เสด็จพระราชดำเนินต่างประเทศ ได้เสด็จเยี่ยมและทรงดูงานห้องสมุดชั้นนำหลายแห่ง ซึ่งได้พระราชทานข้อเสนอแนะแก่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ และบรรณารักษ์ไทยในการนำความรู้ไปพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดประชาชนรวมทั้งห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ที่เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อขยายโอกาสให้

ได้รับพระบรมราชโองการ

ประชาชนในการพัฒนาการรู้หนังสือ นอกจากนี้ยังทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในการประชุมสามัญประจำปีของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ เสมอมา รวมทั้งได้เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นประธานในโอกาสที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมสมาพันธ์สมาคมห้องสมุดฯ นานาชาติ (IFLA) และทรงมีพระราชดำรัสเปิดการประชุม IFLA ครั้งที่ ๖๕ ที่กรุงเทพมหานครในปี ๑๙๙๙

“หนังสือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการอ่าน การใช้ภาษา การคิดและเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการคิดสร้างสรรค์”

“การส่งเสริมเยาวชนให้รักการอ่านสมควรสนับสนุน แต่ในท้องถิ่นห่างไกล เยาวชนไม่มีโอกาสได้อ่านหนังสือ เพราะขาดห้องสมุด การส่งเสริมการอ่าน จึงควรขยายแวงดวงไปถึงคนเหล่านี้ด้วยเพื่อให้เด็กเหล่านี้ มีโอกาสเรียนรู้จากหนังสือ ให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง”

พระราชดำรัสความตอนหนึ่งของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ได้ทรงพระราชทานให้กับพสกนิกรชาวไทยในพิธีเปิดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

ด้วยทรงมีพระราชอารมณ์ขัน และทรงโปรดการวาดภาพการ์ตูน ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานภาพวาดฝีพระหัตถ์และถูกนำมาถ่ายทอดผ่านมาเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ ของ ร้านภูฟ้า อยู่หลายโอกาส ตัวอย่างเช่น ภาพฝีพระหัตถ์ แม่ไก่ออกไข่กลายเป็นแมว ซึ่งเป็นหนึ่งในภาพที่มีชื่อเสียงเมื่อปี ๒๕๔๘ โดย ร้านภูฟ้า ได้นำมาเป็นหน้าปกสมุดจดบันทึกและถ้วยกาแฟ เอาไว้ได้อย่างงดงามน่าประทับใจเป็นอย่างยิ่ง นอกจากภาพ ฝีพระหัตถ์หลายภาพที่แสดงถึงพระปรีชาสามารถในการถ่ายทอดพระราชอารมณ์ขันแล้วประชาชนจำนวนอีกไม่น้อยยังได้ข้อคิดและคติในการดำเนินชีวิตอีกด้วย เช่น

“ความรู้ของมนุษย์เป็นมรดกตกทอดกันมาแต่โบราณ เมื่อมีการประดิษฐ์
คิดค้นอักษรขึ้นผู้มีความรู้ก็ได้บันทึกความรู้ของตนสิ่งที่ตนค้นพบเป็นการจารึก
หรือเป็นหนังสือ ทำให้บุคคลอื่นในสมัยเดียวกัน หรืออนุชนรุ่นหลัง ได้มีโอกาส
ศึกษาทราบถึงเรื่องนั้นๆ และ ได้ใช้ความรู้เก่าๆ เป็นพื้นฐานที่จะหาประสบการณ์
คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นความก้าวหน้าเป็นความเจริญสืบต่อไป”

“ห้องสมุดเป็นสถานที่เก็บเอกสารต่างๆ อันเป็นแหล่งความรู้ดังกล่าว
แล้วจึงเรียกได้ว่าเป็นครูเป็นผู้ชี้แนะให้เราแก้ปัญหา วิเคราะห์ วิจัยจนให้รู้สิ่งควร
รู้อันชอบด้วยเหตุผลได้”

“ข้าพเจ้าอยากให้เราห้องสมุดที่ดีมีหนังสือครบทุกประเภท สำหรับ
ประชาชน

หนังสือประเภทที่ข้าพเจ้าคิดว่า สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งคือ หนังสือ
สำหรับเด็กวัยเด็กเป็นวัยเรียนรู้ เด็กๆ ส่วนใหญ่สนใจจะทราบเรื่องราวต่างๆ
แปลกๆ ใหม่ๆ อยู่แล้ว ถ้าเรามีหนังสือที่มีคุณค่าทั้งเนื้อหา และรูปภาพ
ให้เขาอ่าน ให้ความรู้ความบันเทิง เด็กๆ จะได้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์
ที่รอบรู้ มีธรรมะประจำใจมีความรักบ้านเมือง มีความต้องการปรารถนาจะทำ
แต่ประโยชน์ที่สมควร”

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
 กิติยากร บรมราชินีนาถ

‘หนังสือธรรมดาๆ ที่น่าเบื่อที่สุดในโลก
 พอสมเด็จพระแม่เล่า มันสนุกตื่นเต้น มีรสชาติ ขึ้นมาทันที..’

พระราชนิพนธ์ เรื่อง
 ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

“..พอคำลงเราก็ขึ้นมารับประทานอาหารตอนอาหารนี้ถ้าว่างพระราชกิจ สมเด็จพระแม่ย่ามักจะอยู่ด้วย ประการแรก ท่านจะได้ดูว่ารับประทานอาหารที่มีคุณค่า ทางอาหารพอหรือไม่ประการที่สอง ดูมารยาทโต๊ะ และประการที่สาม เป็นข้อที่ พี่น้องทุกคนรวมทั้ง พี่เลี้ยงชอบที่สุด คือท่านจะเลือกหนังสือดีๆ สนุกๆ มาเล่า ให้ฟัง หนังสือที่ท่านเอามาเล่าบางทีก็เป็นนิทานธรรมดๆ หรือนิทานเรื่องชาดก ในพุทธศาสนาบางทีก็เป็นหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ ตอนหลังๆ นี้ท่านชอบอ่าน เป็นภาษาอังกฤษให้เราหัดฟังภาษาด้วยนานๆ ที ก็อาจจะมีการถามปัญหาทบทวน ความจำ ถ้าตอบถูกก็มีรางวัลเงินสด ๑ บาท เป็นที่ขบขันกันในครอบครัวว่า หนังสือธรรมดๆ ที่น่าเบื่อที่สุดในโลก พอสมเด็จพระแม่ย่ามันสนุกตื่นเต้น มีรสชาติ ขึ้นมาทันที ท่านจะเน้นระบายสี หยิบยกจับความที่น่าสนใจมาเล่า (ทูลหม่อมพ้อ ยังโปรดฟัง) ทำให้จำง่ายไม่ต้องท่อง เรื่องนี้มีความลับอย่างหนึ่ง (ที่เปิดเผยได้แล้ว) ว่า บางทีข้าพเจ้าชี้เกี้ยวอ่านหนังสือเพราะเรียนเยอะแยะก็อาศัยจำเอาจากสมเด็จพระแม่ย่า นำมาวิจารณ์เพิ่มเติมแล้วใช้ตอบข้อสอบหรือเขียนรายงานส่งครูสบายๆ เรื่องนิทานของสมเด็จพระแม่ย่ามีเรื่องที่น่าตื่นเต้นคือเรื่องผี แต่ก่อนนี้พี่เลี้ยงไม่ยอมเล่า เรื่องผี พอไปโรงเรียนเพื่อนๆ ก็มาหลอกสมเด็จพระแม่ย่าท่านว่า ถ้ามานั่งอธิบายว่าผี ไม่มีจ้างก็ไม่เชื่อ ท่านจึงสับสนโดยการเล่าเรื่องผีที่น่ากลัวว่าให้เข็ด

เมื่อตอนเล็กๆ ตั้งแต่เริ่มเรียนประถมท่านสอนภาษาไทยโดยการอ่าน วรรณคดีเรื่องยี่นโรงสามเรื่อง คือ พระอภัยมณี อิเหนา และรามเกียรติ์ โดย เฉพาะอย่างยิ่งเรื่องอิเหนาท่านให้ท่องกลอนตอนที่เพราะๆ เช่น ว่าพลาทางชม คณานก โผนผกจับไม้อิงมี ฯลฯ คงจะเป็นเพราะได้อ่านกลอนมาแต่เล็กๆ ทำให้ ข้าพเจ้าชอบเรียนวรรณคดีไทย ชอบแต่งกลอนตอนเด็กๆ ข้าพเจ้าเรียนวิชาภาษาอังกฤษค่อนข้างจะอ่อนและหนีเรียนอยู่เสมอหลังจากฟังพระบรมราโชวาทของ

ได้รับพระราชทานรางวัล

ทูลกระหม่อมพ่อ เรื่อง “ทำไมคนเราต้องเรียนภาษาอังกฤษ” แล้วสมเด็จพระแมื่ก็ค่อยๆ เริ่มสอนศัพท์อังกฤษ ให้ท่อง ให้อ่านหนังสือตามลำดับยากง่าย จนเดี๋ยวนี้พอลองจะส่งภาษาฝรั่งมั่งซ้องมั่งค่าได้....”

บางตอนจากพระราชนิพนธ์ เรื่อง “แม่” ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

จาก พระราชนิพนธ์ เรื่อง “แม่” ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตอนที่ทรงเล่าถึงวิธีการซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงใช้อบรมพระราชโอรสและพระราชธิดานั้นได้สะท้อนถึงกลวิธีสร้างนิสัยรักการอ่านในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ อันเปี่ยมไปด้วยศาสตร์และศิลป์ โดยอาจสังเคราะห์ออกเป็น ๑๐ วิธีการ เพื่อที่พสกนิกร จักน้อมนำไปปรับใช้สร้างเสริมนิสัยรักการอ่านในครอบครัวของตนได้ ดังนี้

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

สื่อกลวิธีสร้างนิสัยรักการอ่าน ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

วิธีที่ ๑ ใช้เวลาสบายๆ ของครอบครัวเพื่อส่งเสริมการอ่าน

“...พอค่ำลงเราก็ขึ้นไปรับประทานอาหารตอนอาหารนี้ถ้าว่างพระราชกิจสมเด็จพระแม่ก็จะอยู่ด้วย ประการแรกท่านจะได้ดูว่ารับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางอาหารพอหรือไม่ประการที่สองดูมารยาทโต๊ะและประการที่สามเป็นข้อที่พี่น้องทุกคนรวมทั้งพี่เลี้ยงชอบที่สุดคือการอ่านหนังสือ..”

การน้อมนำไปปรับใช้

การสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านเริ่มต้นที่พ่อแม่ พ่อแม่อ่านลูกก็อ่านพ่อแม่ควรจัดเวลาการอ่านหรือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับหนังสือที่ชัดเจน แทนที่จะดูทีวีกลับเปลี่ยนเป็นพูดคุยเกี่ยวกับหนังสือในระหว่างมื้ออาหารพาลูกไปร้านหนังสือหรือห้องสมุดทุกสัปดาห์การสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านต้องไม่เคร่งเครียด ควรเป็นเรื่องสบายๆ ที่ทุกคนในครอบครัวมีความสุขร่วมกันได้

วิธีที่ ๒ เลือกหนังสือดีที่เด็กสนุก

“...ท่านจะเลือกหนังสือดีๆ สนุกๆ มาเล่าให้ฟัง..”

การน้อมนำไปปรับใช้

หนังสือดีมีคุณภาพที่สนุกเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เด็กผูกพันกับหนังสือและการอ่านเมื่อได้รู้ว่า ลูกชอบเรื่องแบบไหนการส่งเสริมให้เกิดการชวนขวยอ่านเองของลูก ก็จะง่ายขึ้น

ได้ร่วมพระบารมีจักรวาล

วิธีที่ ๓ ให้เด็กได้รู้เรื่องราวหลากหลาย จากพฤติกรรม

“..หนังสือที่ท่านเอามาเล่าบางทีก็เป็นหนังสือนิทานธรรมดาๆ หรือนิทานเรื่องชาดกในพุทธศาสนา บางทีก็เป็นหนังสือประวัติศาสตร์ ประวัติบุคคลสำคัญ หรือความรู้รอบตัวอื่นๆ บางครั้งเป็นข่าวจากหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ตอนหลังๆ นี้ท่านชอบอ่านเป็นภาษาอังกฤษให้เราหัดฟังภาษาด้วย...”

การน้อมนำไปปรับใช้

หนังสือหรือเรื่องราวบางแนวอาจไม่สนุกหรือน่าสนใจสำหรับเด็กๆ แต่การแนะนำที่มีเสน่ห์โดยพ่อแม่จะขยายขอบฟ้าแห่งการเรียนรู้ของลูกให้กว้างไกล และสร้างแรงบันดาลใจที่หลากหลาย ทำให้ลูกมีความรอบรู้ที่กว้างขวาง มีจิตใจที่เปิดรับความแตกต่าง รู้เหตุผลที่มาที่ไปของวัฒนธรรมต่างๆ ในโลกนี้

วิธีที่ ๔ มีกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิด

“..นานๆ ทีก็อาจจะมีการถามปัญหาทวนความจำถ้าตอบถูกก็มีรางวัลเงินสด ๑ บาท..”

การน้อมนำไปปรับใช้

การพัฒนาทักษะการคิดเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่ควรทำควบคู่ไปกับการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน เพราะในท้ายที่สุด เราหวังว่าเด็กๆ จะใช้ประโยชน์จากการอ่านได้ เด็กๆ ไม่อ่านเพื่อที่จะเชื่อ แต่อ่านเพื่อที่จะคิด ทั้งทักษะการคิดระดับต้น (จำ - เข้าใจ - ประยุกต์ใช้) และทักษะการคิดระดับสูง (วิเคราะห์ - สังเคราะห์ - ประเมิน) ดังนั้นการจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ เพื่อกระตุ้นการคิดและสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

วิธีที่ ๕ ใช้ทักษะนาฏการในการเล่า

“..เป็นที่ขบขันในครอบครัวว่า หนังสือธรรมดาๆ ที่น่าเบื่อที่สุดในโลก พอสมเด็จแม่เล่ามันสนุกตื่นเต้นมีรสชาติขึ้นมาในทันที...”

การน้อมนำไปปรับใช้

วิธีการแบบนาฏการที่ง่ายที่สุดในการเล่าเรื่องสำหรับเด็กๆ คือ

๑. แยกเสียงบรรยายหรือการเล่าโดยทั่วไป ออกจากเสียงบทสนทนาของตัวละคร
๒. เล่าอย่างมีชีวิตชีวาโดยเห็นภาพพจน์ของสิ่งที่เล่าและภาวะอารมณ์ของตัวละคร
๓. ออกเสียงชัดเจน ถูกอักขรวิธี แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีลูกเล่นแปลกๆ บ้าง
๔. และที่สำคัญที่สุด มีความสุขในขณะที่เล่าไปพร้อมๆ กับเด็ก

วิธีที่ ๖ ใช้กิจกรรมศิลปะเชื่อมโยงกับการอ่าน

“...ท่านจะเน้นระบายสี..”

การน้อมนำไปปรับใช้

กิจกรรมศิลปะที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหนังสือและการอ่านนอกจากช่วยพัฒนาสุนทรียภาพในเด็กแล้วยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในมิติอื่นๆ ของเรื่องราวเป็นเสมือนการวิจัยย่อยๆ ที่เด็กๆ กระทำได้อย่างสนุกสนานอีกด้วย กิจกรรมศิลปะมีหลากหลาย อาทิ วาดรูประบายสี (ด้วยเทคนิคต่างๆ - สีเทียน - สีไม้ - สีน้ำ - สีน้ำมัน - สีโปสเตอร์ - สีดิน - สีดอกไม้ - สีพืชผัก) ทำประติมากรรม, ทำหุ่น, ทำละคร, ร้องเพลง

ได้กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

วิธีที่ ๗ สอนให้รู้จักสกัดความรู้และจับใจความสำคัญ

“..หยิบยกจับความที่น่าสนใจขึ้นมาเล่า (ทูลหม่อมพ่อยังโปรดฟัง) ทำให้จำง่ายไม่ต้องท่องเรื่องนี้มีความลับอย่างหนึ่ง (ซึ่งเปิดเผยได้แล้ว) ว่าบางทีข้าพเจ้านี้ก็เคยอ่านหนังสือเพราะเรียนเยอะแยะก็อาศัยจำเอาจากที่สมเด็จพระแม่เล่านำมาวิจารณ์เพิ่มเติมแล้วใช้ตอบข้อสอบหรือเขียนรายงานส่งครูสบายๆ...”

การน้อมนำไปปรับใช้

เมื่ออ่านแล้วต้องสามารถจับใจความสำคัญและสกัดความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ แรกเริ่มพ่อแม่อาจช่วยสรุปช่วยสกัดอย่างสม่ำเสมอก็จะช่วยสร้างความคุ้นเคยในระเบียบวิธีการแก่เด็กๆ เป็นปฐม ต่อมาอาจจะฝึกให้เด็กใช้แผนภูมิ แผนภาพต่างๆ เช่น แผนภาพใยแมงมุม แผนภาพก้างปลา เพื่อสกัดจับใจความสำคัญและสกัดความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเองได้หลายคนคิดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องยากแต่ที่จริงแล้วไม่ยากเลย หากเด็กได้มีการฝึกฝนทักษะเหล่านี้บ่อยๆ เป็นประจำ

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

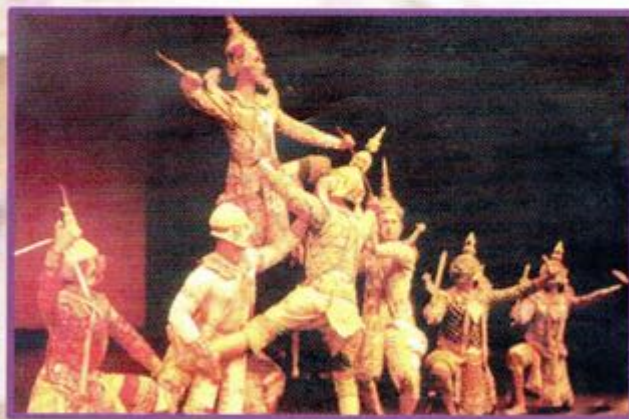

วิธีที่ ๘ ต่อยอดจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

“...เรื่องนิทานของสมเด็จพระเจ้าแม่ มีเรื่องที่น่าตื่นเต้นคือเรื่องผีแต่ก่อนหน้านี้ พี่เลี้ยงไม่ยอมเล่าเรื่องผี พอไปโรงเรียนเพื่อนๆ ก็มาหลอก สมเด็จพระเจ้าแม่ท่านว่า ถ้ามานั่งอธิบายว่าผีไม่มี จ้างก็ไม่เชื่อท่านจึงสำคัญโดยการเล่าผีที่น่ากลัวกว่าให้เข็ด...”

การน้อมนำไปปรับใช้

พ่อแม่ต้องไวในเรื่องการรับรู้และความสนใจของลูกและเป็นฝ่ายช่วงชิง ใช้ประโยชน์จากความสนใจที่เกิดขึ้นแล้วนั้นๆ เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้เสริม นำมาใช้ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง

ใต้ร่มพระบารมีจักรวาล

วิธีที่ ๙ นำเด็กสู่โลกแห่งวรรณคดี

“...เมื่อตونเล็กๆ ตั้งแต่เริ่มเรียนประถมท่านสอนภาษาไทยโดยให้อ่านวรรณคดีเรื่องยี่นโรงสามเรื่อง คือ พระอภัยมณี อิเหนา และรามเกียรติ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องอิเหนาให้ท่องกลอนตอนที่เพราะๆ เช่น ว่าพลงทางชมคณานก โผนผกจับไม้อิงมี ฯลฯ คงจะเป็นเพราะได้อ่านกลอนมาตั้งแต่เล็กๆ ทำให้ข้าพเจ้าชอบเรียนวรรณคดีไทย ชอบแต่กลอน...”

การน้อมนำไปปรับใช้

การสร้างนิสัยรักการอ่านไม่ใช่การส่งเสริมให้เด็กอ่านอะไรก็ได้ การสร้างนิสัยรักการอ่าน คือการสร้างนิสัยให้เด็กรู้จักอ่านงานที่มีคุณภาพ เช่น วรรณคดี สารคดี งานวิชาการ และรู้วิธีหรือมีการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำสิ่งที่อ่านนั้นมาใช้ประโยชน์หรือสร้างแรงบันดาลใจ

วิธีที่ ๑๐ พัฒนาทักษะไวยากรณ์ภาษาพหุโลกกว้าง

“...ตอนเด็กๆ ข้าพเจ้าเรียนวิชาภาษาอังกฤษก่อนข้างจะอ่อนและหนีเรียน อยู่เสมอ หลังจากฟังพระบรมราโชวาทของทูลกระหม่อมพ่อเรื่อง “ทำไมคนเรา ต้องเรียนภาษาอังกฤษ” แล้วสมเด็จพระแม่ก็ค่อยๆ เริ่มสอนศัพท์ภาษาอังกฤษให้ท่อง ให้อ่านหนังสือตามลำดับยากง่ายจนเดี๋ยวนี้พอจะส่งภาษาฝรั่งมังซ้องมังค่าได้...”

การน้อมนำไปปรับใช้

การอ่านทำให้รู้จักตนเอง และรู้จักโลกจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้อง พัฒนาทักษะการอ่านไวยากรณ์ภาษาในเด็กซึ่งกำลังเติบโตขึ้นท่ามกลางกระแสแห่ง ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกทุกวันนี้ตำราไทยที่แปลมาจากภาษา ต่างประเทศนั้นล่าช้ากว่าเวลาจริงของเอกสารนั้นๆ อยู่หลายปี บางเล่มเป็นสิบปี การที่เด็กเข้าถึงหนังสือต่างประเทศได้ทำให้ไทยรู้เขารู้เราสามารถนำความรู้และ เทคโนโลยีสากลมาประสมกับความรู้ไทยเพื่อสร้างสรรค์ประเทศของเราให้จำเริญ ยิ่งๆ ขึ้นไป

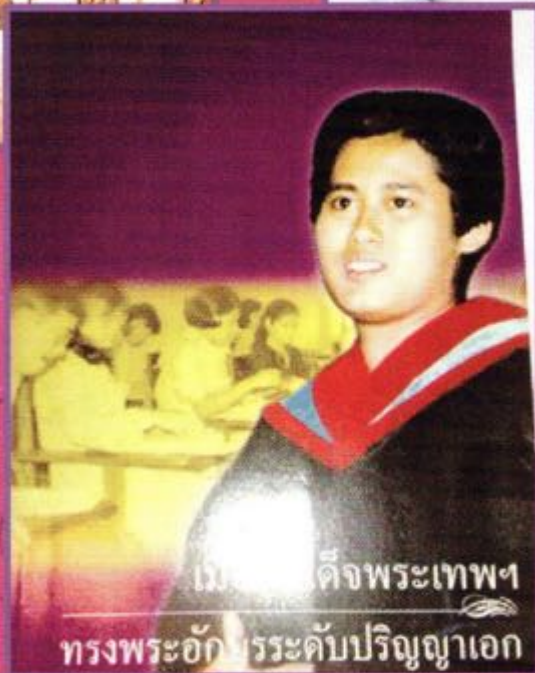
ได้รับพระบรมราชูปถัมภ์

หนังสือไทยที่น่าอ่านสำหรับเด็กและเยาวชนไทย

หนังสือไทยที่อ่านสำหรับเด็กและเยาวชนไทย ตามพระราชวิจารณ์
ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงพระกรุณาพระราชทานรายชื่อ
ได้แก่

๑. พระอภัยมณี
๒. รามเกียรติ์
๓. นิทานชาดก
๔. อิเหนา
๕. พระราชพิธีสิบสองเดือน
๖. กาพย์เห่เรือ เจ้าฟ้ากุ้ง (เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์)

ได้รับพระบรมมัทรีวงศ์

พระมหากษัตริย์คุณแก่พสกนิกรชาวยะลา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เสด็จฯ เถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ หลังจากตัดสินพระราชหฤทัย ที่จะทรงดำรงอยู่ในฐานะประมุขของประเทศไทยแล้ว ก็ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจอุทิศพระชนมชีพเพื่อประเทศชาติและประชาชนของพระองค์ เพราะทรงได้รับการปลุกฝังให้ค่านึงพระราชภาระกิจ ที่ทรงมีต่อชาติบ้านเมืองมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ หลังจากเสด็จฯเถลิงถวัลยราชสมบัติสืบแทนพระเชษฐา ทรงประทับอยู่ในกรุงเทพมหานคร จนถึงประมาณเดือนสิงหาคม จึงเสด็จฯกลับประเทศสวีเดนเพื่อทรงศึกษาในวิชาสังคมศาสตร์ และนิติศาสตร์ แทนที่จะศึกษาต่อในวิชาวิทยาศาสตร์ที่กำลังศึกษาอยู่ เพื่อเตรียมพระองค์เป็นนักปกครองที่ดี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณแก่ราษฎรชาวจังหวัดยะลา เสมอเหมือนกันกับที่พระองค์พระราชทานแก่พสกนิกรของพระองค์ทั่วประเทศดังจะเห็นได้จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเยี่ยมเยียนจากการที่พระองค์ทรงมีพระราชดำริส และจากการที่พระองค์ทรงมีโครงการตามพระราชดำริทั้งในส่วนที่เป็นโครงการตามพระราชดำริในพระองค์เอง จากโครงการอันเนื่องพระราชเสาวนีย์ ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

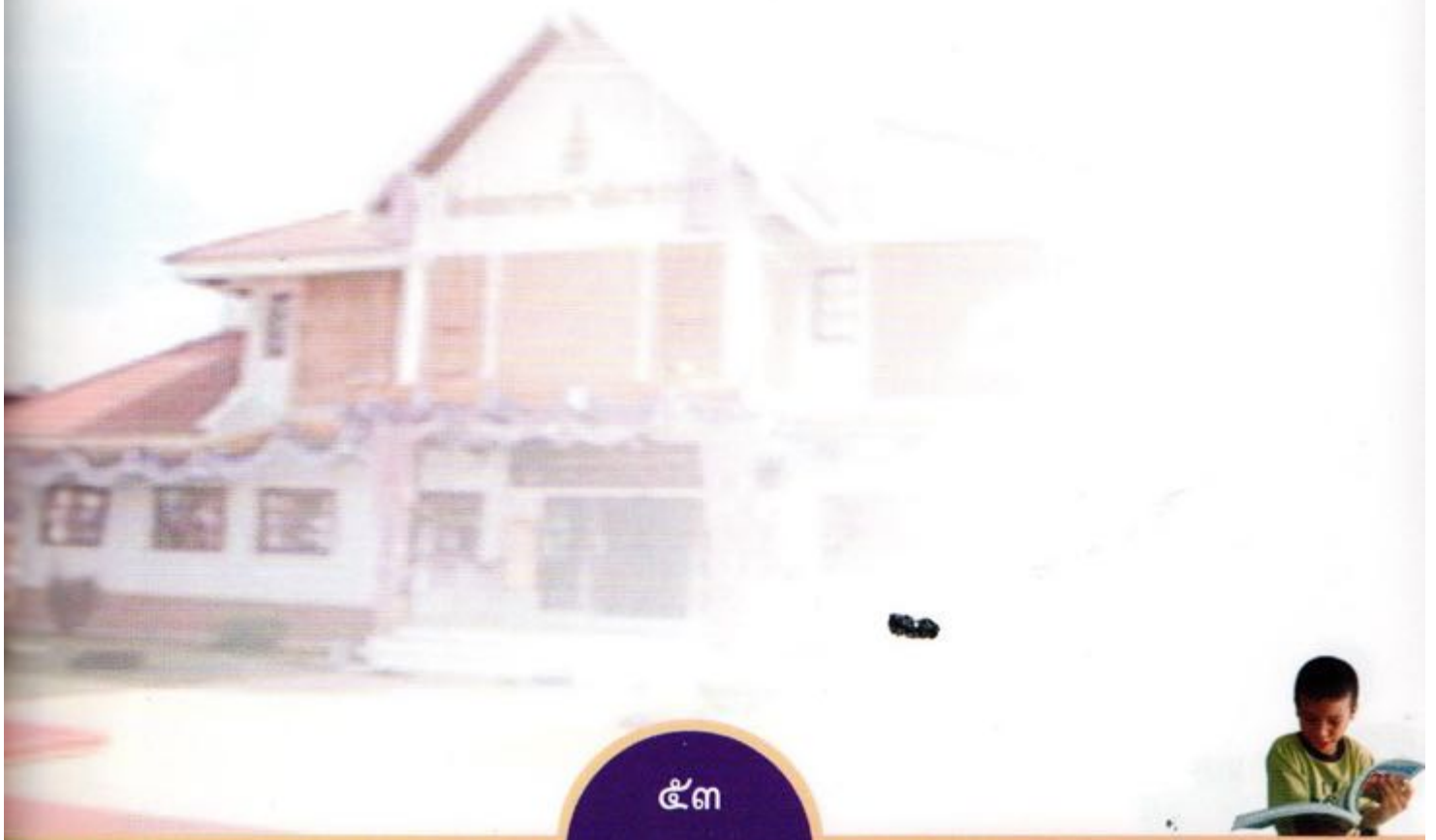

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

"อิสลามิกชนมีพระคัมภีร์กุรอาน อันประกอบพร้อมด้วยบทบัญญัติทางศีลธรรม จริยธรรม นิติธรรม เป็นแม่บทศักดิ์สิทธิ์สำหรับการประพฤติปฏิบัติตนและดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่จึงมีชีวิตที่เจริญมั่นคง มีความฉลาดรู้ผิดชอบชั่วดีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และนับเป็นบุคคลที่มีคุณค่า ถ้าแต่ละคนจะพยายามศึกษาพระคัมภีร์ให้เข้าใจถ่องแท้ยิ่งขึ้น พร้อมเอาใจใส่ศึกษาวิทยาด้าน อื่น ๆ ให้กว้างขวางและก้าวหน้าอยู่เสมอ ก็จะส่งเสริมให้เป็นผู้มีความดี ความรู้ ความสามารถครบถ้วน สมควรยิ่งที่จะเป็นหลักและเป็นกำลังในการพัฒนาสังคม"

ได้ร่วมพระบรมมโหรีวงค์

พระมหากษัตริย์คุณๆ แก่พสกนิกรชาวยะลา

พ.ศ. ๒๔๗๒

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินี เสด็จประพาสยัง ถ้ำคูหาภิมุข ตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

พ.ศ. ๒๕๐๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน ทรงเยี่ยมเยียนราษฎรจังหวัดยะลา ในวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ ณ ศูนย์สมมนาการ เขตการศึกษา ๒ จังหวัดยะลา

๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๐

เวลา ๐๙.๓๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยเครื่องบินพระที่นั่ง จากท่าอากาศยาน กองทัพอากาศดอนเมืองไปทรงเยี่ยมราษฎรผู้ประสบอุทกภัย ในจังหวัดภาคใต้

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

เวลา ๑๓.๓๐ น.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์ พระที่นั่ง ไปยังอำเภอบันนังสตา ทรงเยี่ยมราษฎรที่อำเภอบันนังสตา เวลา ๑๖.๔๕ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรที่นิคมกือลอง ตำบลตลิ่งชัน อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา และประทับแรมที่ศูนย์พัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา

๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๐

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน ทรงเยี่ยมเยียนราษฎร และเสด็จขึ้นทอดพระเนตรทัศนียภาพเมืองยะลา บริเวณ เขาหัวโล้น สถานีทดลองยาง จังหวัดยะลา

๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยเครื่องบินพระที่นั่ง จากท่าอากาศยานกองทัพอากาศ ดอนเมืองไปพระราชทานพระพุทธรูปพระพิตรประจำจังหวัด และทรงรับการน้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายช้างสำคัญ ณ จังหวัดยะลา

ได้รับพระบรมมิจกรวาท

๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

เวลา ๑๔.๐๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง จากที่ประทับแรมอาคารพัฒนาชุมชน ไปทรงประกอบพิธีเปิดศูนย์อนามัยแม่และเด็ก เขต ๙ และศูนย์ฝึกอบรรมอนามัย จังหวัดยะลา

เวลา ๑๔.๒๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินยังพิธีมณฑลในการพระราชพิธีขึ้นระวางสมโภชช้างสำคัญ

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕

เวลา ๑๖.๒๕ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ไปยังวัดเมืองยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา เมื่อเสด็จพระราชดำเนินถึงวัดเมืองยะลา เสด็จเข้าสู่พระอุโบสถ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงประดิษฐานยอดพระเกตุบนพระเศียรพระพุทธชัยลาภมงคล ในโอกาสนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา กราบบังคมทูลผู้มีจิตศรัทธาเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาททูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลสร้างพระอุโบสถวัดเมืองยะลา ต่อจากนั้นเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรซึ่งมาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับเสด็จอยู่ในบริเวณวัดมีจำนวนมากมายล้นหลามออกมานอกบริเวณวัด และมีพระราชปฏิสันถารกับราษฎรที่มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทโดยใกล้ชิด

เวลา ๑๗.๓๕ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง พร้อมด้วย สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ จากวัดเมืองยะลา ไปยังศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการและพัฒนาชุมชน เขต ๙

ได้รับพระบรมฉัตรแก้ว

๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๘

เวลา ๑๓.๕๕ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอทั้งสองพระองค์ จากพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ ไปทรงประกอบพิธียกช่อฟ้าอุโบสถวัดคูหาภิมุข อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา และทรงเยี่ยมราษฎร ที่มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอยู่ในบริเวณวัดอย่างล้นหลาม ทรงพระกรุณาโปรดกระหม่อมให้แพทย์ที่โดยเสด็จพระราชดำเนินทำการตรวจรักษาราษฎรผู้ป่วยเจ็บ แล้วทรงพระดำเนินขึ้นถ้ำแจ้้ง เพื่อทรงนมัสการพระพุทธไสยาสน์เป็นเวลาอันสมควรแล้วจึงประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินกลับเมื่อเวลา ๑๘.๑๕ น. ถึงพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ เมื่อเวลา ๒๐.๑๕ น.

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๙

เวลา ๑๐.๒๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินโดยเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่ง ไปทรงเยี่ยมข้าราชการ ทหาร ตำรวจ โครงการสร้างเขื่อน และราษฎรในพื้นที่อำเภอเบตง และอำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา

๔ กันยายน พ.ศ.๒๕๒๐

เวลา ๑๓.๑๕ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินโดยเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอทั้งสองพระองค์ จากพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ ไปทรงเยี่ยมฐานปฏิบัติการกองร้อยทหารราบที่ ๕๒๒ และทรงเยี่ยมราษฎร กิ่งอำเภอธารโต จังหวัดยะลาในการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร ณ กิ่งอำเภอธารโต ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้แพทย์ที่โดยเสด็จพระราชดำเนิน ทำการตรวจรักษาและแจกจ่ายยาแก่ราษฎรผู้เจ็บป่วย ตลอดจนทรงรับไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์

ได้รับพระบรมราชโองการ

๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๐

เวลา ๑๓.๒๕ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอทั้งสองพระองค์ จากพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ ไปยังสวนสาธารณะสนามโรงพิธีช้างเผือก ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พระราชทานโล่รางวัลแก่โรงเรียนที่จัดการศึกษาดีเด่น และพระราชทานรางวัลแก่คณะครูโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้ พระราชทานเข็มพระปรมาภิไธยย่อ ภปร. แก่กรรมการอิสลามประจำจังหวัด ๑๓ จังหวัดภาคใต้ และพระราชทานธงรุ่นแก่ลูกเสือชาวบ้านจังหวัดยะลา ตลอดจนทรงเยี่ยมราษฎรจังหวัดยะลา

เวลา ๑๗.๓๕ น. เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งไปยังโรงพยาบาลยะลา เพื่อทรงเยี่ยมผู้ที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากระเบิดซึ่งมีผู้ลอบนำไปวาง ณ สวนสาธารณะ สนามโรงพิธีช้างเผือก ในขณะที่ราษฎรเป็นจำนวนมากกำลังรอเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับเสด็จพระราชดำเนินอยู่

ทรงพระราชปฏิสันถารกับผู้ได้รับบาดเจ็บ ตลอดจนญาติมิตร
ของผู้บาดเจ็บเหล่านั้นอย่างทั่วถึง ในการนี้ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ
ในขบวนเสด็จพระราชดำเนินให้คำแนะนำช่วยเหลือในการรักษา
พยาบาล และทรงรับผู้ บาดเจ็บเหล่านั้นเป็นคนใช้ในพระบรม
ราชานุเคราะห์ เสด็จแล้ว จึงประทับรถยนต์พระที่นั่งเมื่อเวลา
๑๙.๐๕ น. เสด็จพระราชดำเนินกลับ ถึงพระตำหนักราชนิเวศน์
เมื่อเวลา ๒๐.๐๕ น.

๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๑

เวลา ๑๑.๒๕ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินโดย
เฮลิคอปเตอร์พระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ
วลัยลักษณ์ จากพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ไปทรงวาง
ศิลาฤกษ์เขื่อนบางลาง โครงการก่อสร้างไฟฟ้าพลังน้ำปัตตานี
ตำบลบาเจาะ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา เสร็จแล้ว
ประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินต่อไปยังฝายคลอง
ละแอ ตำบลบันนังสตา อำเภอบันนังสตา พระราชทานสิ่งของ
แก่ผู้แทนหน่วยตำรวจตระเวนชายแดนหน่วยปฏิบัติการพิเศษ
และหมวดปืนเล็กที่ ๕๒๓๔ ที่มีภารกิจในการคุ้มครองงาน

ได้รับพระบรมราชโองการ

ก่อสร้างฝายคลองละแอ ต่อจากนั้น เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งต่อไปยังฐานยิงสนับสนุนบางกลางของ กองร้อยที่ ๔ กองพันทหารราบปืนใหญ่ที่ ๕ ตำบลบันนังสตา อำเภอบันนังสตา พระราชทานสิ่งของแก่ผู้แทนฐานยิงสนับสนุนบางกลางและพนักงานการไฟฟ้าฝายผลิต เพื่อประทับเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินกลับ ถึงพระตำหนักทักษิณราชनिเวศน์เมื่อเวลา ๑๙.๐๕ น.

๒๓ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๒๒

เวลา ๑๒.๕๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ จากพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ ไปทอดพระเนตรเขื่อนบางลาง ตลอดทรงเยียมราษฎร ดำรวจตระเวนชายแดน และทหารในเขตพื้นที่อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ในโอกาสนี้ได้ทรงพระดำเนินและทรงเยียมราษฎรหมู่บ้านสันติ และทรงพระราชปฏิสันถารกับราษฎรเกี่ยวกับการทำมาหากิน เป็นเวลาอันสมควร จึงเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง ไปยังฐานสนับสนุนบางลาง เพื่อพระราชทานถุงของขวัญและยารักษาโรค แก่ผู้แทนหน่วยทหารดำรวจตระเวนชายแดนในเขตพื้นที่ซึ่งมีภารกิจคุ้มครองเขื่อนบางลาง ตลอดจนผู้แทนพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิต แห่งประเทศไทย สมควรแก่เวลา จึงเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง กลับถึงตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ เมื่อเวลา ๒๐.๐๐ น.

ได้รับพระบรมราชโองการ

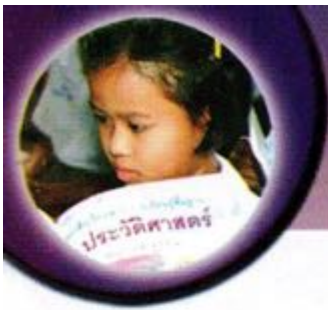
๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๒

เวลา ๑๔.๒๕ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินโดยเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ จากพระตำหนักทักษิณราชธานีเวศน์ ไปทรงยกช่อฟ้าอุโบสถ วัดพุทธภูมิ และทรงเยี่ยมราษฎรจังหวัดยะลา ในการนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้คณะแพทย์ที่โดยเสด็จพระราชดำเนินทำการตรวจรักษาและแจกจ่ายแก้ราษฎรที่เจ็บป่วย เป็นเวลาอันสมควรจึงประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินกลับ ถึงพระตำหนักทักษิณราชธานีเวศน์ เมื่อเวลา ๒๑.๕๐ น.

๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๓

เวลา ๑๔.๒๕ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่ง พร้อมด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ จารีกลานเฮลิคอปเตอร์ทักษิณราชนิเวศน์ ไปทอดพระเนตรฝายทดน้ำลำพะยา ณ ที่นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชปฏิสันถาร กับเจ้าหน้าที่กรมชลประทานและเจ้าหน้าที่อำเภอ อีกทั้งพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับความสำคัญของการรักษาป่าไม้ ซึ่งจะมีผลต่อการอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร และพระราชทานพระราชดำริให้มีการตัดตะกอนเหนือฝายน้ำ เพื่อใช้เป็นปุ๋ยธรรมชาติ จากนั้น เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งไปยัง โรงเรียนบ้านทองลัน เพื่อทอดพระเนตรส่วนหนึ่งของน้ำลำพะยา แล้วพระราชทานพระราชดำริให้เจ้าหน้าที่กรมชลประทานพิจารณาความเหมาะสมในการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก เพื่อกักน้ำไว้ให้ราษฎร ได้ใช้ในการเพาะปลูกและอุปโภคตลอดปี เสร็จแล้ว เสด็จพระราชดำเนินต่อไปยังบริเวณวัดสิปุณณาราม (วัดลำพะยา) ณ บ้านทำเนียบ

เตรียมพระบรมฉายาลักษณ์

ซึ่งเป็นที่ประทับของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ในการนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หน่วยแพทย์พระราชทาน ทำการตรวจรักษาและแจกจ่ายยาแก่ผู้ที่เจ็บป่วย และทรงรับไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ และทรงเยี่ยมราษฎรที่มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอยู่ ณ บริเวณหน้าวัดสมควรแก่เวลา จึงเสด็จพระราชดำเนินโดยเฮลิคอปเตอร์ พระที่นั่งกลับถึงลานเฮลิคอปเตอร์ทักษิณราชินีเวศน์ เมื่อเวลา ๑๘.๒๐ น.

๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๔

เวลา ๑๔.๔๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงขับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ ไปยังบ้านเกาะ ซึ่งเป็นหมู่บ้านบริวารของบ้านชาเมาะ ตำบลท่าธง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เพื่อทอดพระเนตรโครงการฝายทดน้ำท่าธงตามพระราชดำริ และทรงเยี่ยมราษฎรตำบลท่าธง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ในการนี้ สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หน่วยแพทย์พระราชทานซึ่งเดินทางล่วงหน้า จัดตั้งหน่วยแพทย์ชั่วคราว เพื่อตรวจรักษาราษฎรที่เจ็บป่วยและทรงรับไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์สมควรแก่เวลา จึงประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินกลับ ถึงพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ เมื่อเวลา ๒๐.๑๕ น.

๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๔

เวลา ๑๔.๔๕ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ ไปพระราชทานรางวัลแก่ครูโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา ๒ และอิมามที่ปฏิบัติงานดีเด่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พระราชทานธงประจำรุ่นลูกเสือชาวบ้าน ณ สนามโรงพิธีช้างเผือก และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้แพทย์หลวงที่โดยเสด็จพระราชดำเนินทำการตรวจรักษาราษฎรผู้ป่วยเจ็บและทรงรับไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์สมควรแก่เวลา จึงเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งกลับถึงพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ เมื่อเวลา ๒๑.๔๐ น.

ได้รับพระบรมราชโองการ

๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๔

เวลา ๑๓.๒๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินโดยเฮลิคอปเตอร์ทักษิณราชินีเวสท์ ไปทรงเปิดเขื่อนบางลางและโรงไฟฟ้าพลังน้ำ บ้านบางลาง ตำบลบาเจาะ อำเภอบันนังสตา ตลอดจนทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หน่วยแพทย์พระราชทานทำการตรวจรักษาผู้เจ็บป่วย และทรงรับไว้เป็นคนใช้ในพระบรมราชานุเคราะห์ด้วย สมควรแก่เวลา จึงประทับเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินกลับ ถึงพระตำหนักทักษิณราชินีเวสท์ เมื่อเวลา ๑๙.๑๕ น.

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

พ.ศ. ๒๕๓๕

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จทรง
ปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในพื้นที่จังหวัดยะลา ระหว่างวันที่
๒๘ - ๒๙ เดือนกันยายน ๒๕๓๕

พ.ศ. ๒๕๓๖

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จทรงยกฉัตร
ขึ้นประดิษฐานบนยอดพระมหาธาตุเจดีย์พระพุทธธรรมประกาศ
และทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ณ วัดพุทธาธิวาส อำเภอ
เบตง จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ ๑๔ เดือนตุลาคม ๒๕๓๖

ได้รับพระบรมมิกวังก

การเสด็จพระราชดำเนินจังหวัดยะลา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดยะลา และเสด็จฯ ขึ้นชมทัศนียภาพเมืองยะลา บนเขาหัวโล้นบริเวณสถานีทดลองยางยะลา และเสด็จประทับแรม ณ ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ ๙ ระหว่างวันที่ ๓๑ มกราคม - ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐

พ.ศ. ๒๕๑๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินจังหวัดยะลา ในวันที่ ๙, ๑๐ และ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ ช่างต้น พระเศวตรสุรคชาธาร ซึ่งมีรายละเอียดประวัติของพระยาช่างต้นเผือกดังนี้ คือ นายเจ๊ะเฮง หาระดี กำนันตำบลการอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ได้นำช่างของตนไปเลี้ยงในป่า ขณะที่ผูกช่างไว้มีลูกช่างสูงประมาณ ๑ เมตร พลัดแม่เข้ามาอยู่ใกล้ช่างของ นายเจ๊ะเฮง หาระดี จึงได้จับลูกช่างมาเลี้ยง ปรากฏว่าช่างพลายตัวนี้มีลักษณะ มงคลคชลักษณ์บางประการ จึงแจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและได้ขอให้สำนักพระราชวังส่งผู้ชำนาญการไปตรวจสอบพร้อมกับเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทย และเจ้าหน้าที่จังหวัดยะลา สำนักพระราชวังได้ให้พระราชวัง (ปุย คชาชีวะราชวัง) อดีตเจ้ากรมช่างต้นไปตรวจสอบพิจารณาคชลักษณ์ผลปรากฏว่า ลูกช่างตัวนี้มีมงคลลักษณะถูกต้อง ตามตำราพระคชลักษณ์ศาสตร์อยู่ใน “พรหมพงศ์” ตระกูล “ช่าง ๑๐ หมู่” ชื่อ “คามหัตถิ” สมควรขึ้นระวางเป็นพระยาช่างต้นคู่พระบรมมิกวังกกระทรวงมหาดไทยร่วมกับประชาชนจังหวัดยะลา จึงขอพระราชทานน้อมเกล้าฯ ถวายเพื่อเป็นพระราชพาหนะคู่พระบารมีตามพระราชประเพณี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่า การที่มีช่างสำคัญเกิดขึ้นในพระราชอาณาจักร โบราณราชประเพณีถือว่าเป็นมงคลแก่ประเทศชาติ เมื่อกระทรวงมหาดไทยผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมด้วยประชาชนได้น้อมเกล้าฯ

ถวายช่างสำคัญอันประกอบด้วยมงคลคชลักษณ์ตามตำรา “พระคชลักษณ์ศาสตร์”
เช่นนี้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สำนักพระราชวังกำหนดเสด็จพระราช
ดำเนินจังหวัดยะลา เพื่อทรงรับการน้อมเกล้าฯ ถวายช่างสำคัญ และโปรดเกล้าฯ
ให้ตั้งการพิธีขึ้นระวางสมโภชช่างสำคัญที่จังหวัดยะลา เพื่อเป็นสิริมงคลและเป็น
เกียรติแก่จังหวัด ในโอกาสนี้จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพุทธ
นวราชูปถัมภ์สำหรับจังหวัดยะลาด้วย

ดังนั้นในวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงได้เสด็จพระราชดำเนินยังจังหวัด
ยะลา ทรงประทับแรม ณ เรือนประทับแรมศูนย์ช่วยเหลือพัฒนาชุมชน
จังหวัดยะลา ในวันเดียวกันนี้ได้พระราชทานพระพุทธรูปนวราชูปถัมภ์แก่ผู้ว่าราชการ
จังหวัดยะลาเพื่อเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองยะลา และเพื่อให้ชาวพุทธในจังหวัดยะลา
ได้สักการะในงานพิธีต่าง ๆ จากนั้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กราบ
บังคมทูลถวายช่างสำคัญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงเสด็จขึ้นเกย ทรง
หลั่งน้ำพระพุทธรูปพระราชทานแก่ลูกช่าง พระราชทานเครื่องคชาภรณ์สำหรับ
แต่งแก่ช่างสำคัญ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานพวงมาลัย
คล้องแก่ช่างสำคัญอันเป็นการรับการน้อมเกล้าฯ ถวายลูกช่างสำคัญ

ได้รับพระบรมมิ่งขวัญ

ครั้งในวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ จึงได้มีพระชาวจังหวัดใกล้เคียง ได้จัดกระบวนแห่อย่างวิจิตรพิสดาร ประกอบเข้ากับกระบวนช้างสำคัญ เพื่อส่ง ช้างสำคัญเข้าสู่พระราชพิธีขึ้นระวางสมโภชที่จัดตามโบราณราชประเพณี และใน วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานนาม ซึ่งขึ้นระวางเป็นพระยาช้างต้นว่า

พระเศวตสุรคชาธาร	บรมนฤบาลสวามิภักดิ์
ศุภลักษณ์เนตราทิคุณ	ทศกัลวงศ์ไชยพรหมพงศ์
อดุลยวงศ์ตามพหัตถิ	ประชาชนะสวัสดิวิบูลย์ศักดิ์
อัครสยามนาถสุรพาหน	มงคลสารเลิศฟ้า

ในพระราชพิธีรับ และขึ้นระวางสมโภชพระเศวตสุรคชาธารครั้งนี้ คุณหญิง สมโรจน์ สวัสดิ์กุล ณ อยุธยา ได้นิพนธ์ คำฉันท์ดุขฎิสังเวยกล่อม พระเศวตสุรคชาธาร ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่พระครูพรหมณ์อ่านในงาน พระราชพิธีนี้ บทนิพนธ์ตอนหนึ่งกล่าวถึงประวัติของพระเศวตสุรคชาธาร

กำเนิดช้าง

แถลงปางคชสารทรงคุณ
โลมาสีทองผ่องงาม
จตุเทพรังถวายจอมสยาม
ยะลาธานีศรีไทย
สารน้อยสู้บุญทรงชัย
ว่าเพราะพระเมตตาบารมี
พระทรงแผ่ทั่วธรณี
ล้ำสัตว์ทั้งไพธัสสมการ
ล้ำสืบมิถุนายนวาร
สองพันห้าร้อยสิบสมัย
เจ้เงมะตาดไทย
หมู่บ้านป้อเจาะดือลง
นำช้างพังสะอาดผูกปลง
เล็มล่าอาหารเดี้ยวตาย
ล้วนนายเจ้เงมะนั้นหมาย
ประสาช่าวป่าปราศรัย
ไม่นานเสียงแหวแต่ไกล
ด้วยเสียงพังสะอาดของตน
ชวนสหายวิ่งถึงจิงยล
อายุราวเจ็ดเดือนปลาย
ยืนใกล้พังสะอาดเดี้ยวตาย
เหมือนใครพึ่งพึ่งนางพัง

ผิวพรรณเพียงอรุณ

กำเนิดแคว้นคาม

ประจักษ์ทั่วไป

ปวงประชาชี

พุทธศกตกกาล

อิสลามหนึ่งใน

บนเขาช่ายดง

มุ่งหาสหาย

เจ้เงมะตกใจ

พลายน้อยแควตสกันธ

ท่วงที่พ้อพลาย

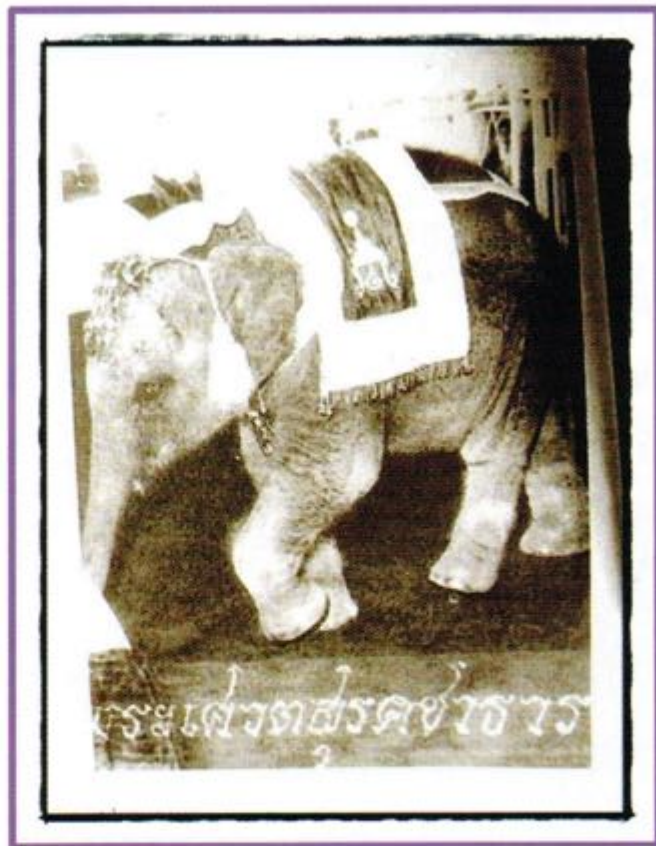

ได้รับพระบรมมิ่งขวัญ

เจ้เงาะละล้าละล้ง
 ขบฝู้งจากป่ามานาง
 จิ่งเร่แก็เขือกพังทลาย
 หลงมาเคหาสหาย
 แต่ไอ้เ็นตุพ้อพลาย
 ตามติดไม่คิดคินดง
 เคลี้ยข้างนางพังดั่งจง
 ขออยู่ด้วยช่วยเ็นตุ
 ที่เป็นอศัจรรยตาตรู

เกรงข้างโยลงขล้ง
 รับลัดหาทาง
 วังต้อยตะกาย
 ใจดบลดบลง
 ข่วงอ้งถึงหู

คำฉันท์ดุขภูสิ่งเวยกล่อมพระเศวตสุรคชาธาร ดังกล่าวนี้ยังได้กล่าวชมเมืองยะลาไว้อย่างน่าประทับใจว่า

ในเมืองยะลานี้
สดชื่นระรื่นเย็น
ลีลาชนทุกชน
ใหญ่ยังมีแพ้วสาม
ขวัญเอยพระคชแก้ว
ขอขวัญคชธาร
ชมเมืองประเทืองเนตร
ส่องฟ้ากวัดมอญ
หญิงชายก็เกลิอนกล่น
งามเนตรและหน้างาม

คชศรีจะสร้างเข็ญ
ศรีระกว่านาหนาม
ก็ประยะกลางาม
ประอันและชันบาน
จตะแพ้วเกษมคำสดี
รูตะม่นมพร่นผอง
สนเณคนระเรื่อรอง
คฤหาสน์และตักราม
จรดถนนหลาม
นรที่กชชานาง

การขับไม้ใช้บรรเลงประกอบพิธีสำคัญ เช่น พระราชพิธีสมโภชพระมหาเศวตสุรคชาธาร

ได้รับพระราชทานรางวัล

แห่งท่านผู้ว่าราชการ

เจ้าเมืองยะลาเบิกบาน

เลี้ยงไว้ใกล้ชิดเคหา

กราบบังคมทูลพระกรุณา

ปรากฏคุณชื่อกษณ์เลอวรรณ

ตระกูล พรหมพงศ์ ทรงพรรณ

เร่งรีบขับขีสาร

โปรดให้ตรวจตรา

ทองแดงแสงสน ส่วยทาม ตามพหัตถ์

พลายน้อยสู้สละพนาดี

หมายพึงยคลบาทภบาล

ใครเห็นเป็นทาส่งสาร

นารักกริยาทำที่

อ่านอนสอน่ง่ายหมายดี

พี่เลี้ยงพลอดพรำคำสอน

ไปโหยให้หามารตร

รู้เล่นในโรงลำพัง

เหตุนี้เห็นถนัดชิดหวัง

พลายน้อยจึงต้อยตามบุญ

ทรงพระเมตตาการณ

เป็นพระยาข้างต้นตระการ

พระเศวตสรุคชาธาร

เนาโรงรัตนะในเมือง

ทั้งชนกชนนี

เฝ้าดูคชาธาร

รู้จำจ

รู้กินร้อน

ในบุญจอมวง

เตรียมคชศรีสุนทร

เสฟสุขทุกสถาน

ข้าคมไฉมนัก
อ่าองคะลำอาง
งามปวงบุรุษใต้
นาสิกวีไลดี
ภูเขาไสร่งทรง
ชมชาวประชาสยาม
พ่อจกเสนาสนัก
มองเมืองยะลาเจริญ
อาคารสถานรัฐ
ตรูตาสถาบัน
ปลูกพรรณพฤกษชาติ
ดอกใบก็รางช่าง
ภาคพื้นถนนกว้าง
ยั่วยานขะไซ่วลี
ธัญญาพลาหาร
เมืองไทยวีไลธรรม
บุญพ่อจะได้ชม
เหมือนทอจะพารา
ด้วยราชพิธีการ
สมโภชพ่องาม

วรพักตระนวลปราง
อนรกีษัประเพณี่
ทวนยันก็ศรีศรี
กิริยาสง่างาม
พิศวง ณ เมื่อยาม
บุรีใต้หทัยเพลิน
นระทกขลุ่ยเกิน
และจะลุ่มพนาสัณท์
ก็อุบตีถะกลครัน
และสง่าศาลากลาง
ระตะตาดประดับทาง
ตะละลั่วนวีเศชีลี
บมี่ว่างเพระระดม
ละคละไลก็หลายพรรณ
ก็ตระการอดมสรรพ
ผลโถกมไค้กขา
บุริมย์นามยะลา
ทักะนี้จะยังงาม
นฤบาลพระจอมสยาม
เศวตสุรคชาธาร

ได้รับพระบรมนิทานจาก

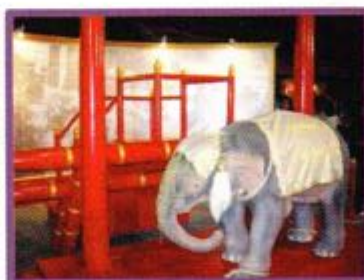
คำฉันท์ดังกล่าวนี้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นเรื่องหนึ่งในหนังสืออ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ นามของพระเศวตสุรคชาธาร และชื่อของจังหวัดยะลา จึงเป็นที่รู้จักอย่างดีของคน ทั่วประเทศ

ความเฉลียวฉลาดและน่ารักของพระเศวตสุรคชาธารในเวลาต่อมาจึงเป็นที่ประทับใจของผู้ได้พบเห็น สมกับเป็นพระยาช้างต้นคู่พระบารมีของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างยิ่ง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชปรารภถึงพระเศวตสุรคชาธาร ไว้ว่า

“ฉันชอบช้างมากที่สุด ช้างทำอะไรได้หลายอย่าง มีนิทานและเรื่องราว ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับช้างมากมายในหนังสือที่เคยอ่าน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เป็นองค์แรกที่คิดว่าช้างเป็นสัญลักษณ์ของฉัน ใคร ๆ พลอยถือเช่นนั้นตามไป ด้วยเห็นข่าวของสิ่งใดเป็นรูปช้างก็ซื้อมาให้ใช้ หรือตั้งดูเล่น”

“อีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้ฉันต้องเกี่ยวข้องกับช้าง คือ จังหวัดยะลานั้น่อมเกล้าฯ ถวายตามประเพณีโบราณทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขึ้นระวางเป็น พระเศวต สุรคชาธาร ทรงเลี้ยงในเขตพระราชฐานเป็นเชือกแรก”

การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชพิธีรับ และขึ้นระวางสมโภช พระเศวตสุรคชาธารในวันที่ ๙ - ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ ณ สนามโรงพิธีช้างเผือก จังหวัดยะลา จึงนับเป็นพระมหากุณาธิคุณเป็นล้นพ้น ซึ่งชาวยะลาสำนึกในพระมหากุณาธิคุณไม่รู้ลืม

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชปณิธานอันแน่วแน่ในการที่แก้ปัญหาของราษฎรในทุกถิ่นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางด้านการเกษตรกรรม ปัญหาการดำรงชีพของประชาชนในถิ่นทุรกันดาร และพระองค์ก็ทรงมีพระปรีชาชาญที่ก่อให้เกิดแนวทางแก้ปัญหาได้เสมอ ทรงมีพระราชดำรินในโอกาสต่างๆ ถึงวิธีการที่จะทำให้ราษฎรของพระองค์มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และบรรดาผู้รับผิดชอบในหน่วยราชการต่าง ๆ ก็พร้อมนำเอาพระราชดำรินี้มาดำเนินการให้เป็นมรรคผลต่อประชาชนในพื้นที่จังหวัดยะลา มีโครงการต่าง ๆ ที่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องน้อมรับเอาแนวพระราชดำริมาจัดทำเป็นโครงการ เพื่อให้พระราชดำรินี้มีผลดีต่อชาวยะลา ได้แก่

๑. โครงการระบบส่งน้ำฝายบ้านสันติ ๒ ด้วยเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๔๙ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าศรีรัศมิ์พระวรชายา และพระเจ้าหลานเธอพระองค์ เจ้าพัชรกิติยาภา ทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ วังพญา - ท่าธง ตำบลท่าธง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ในการนี้ได้พระราชดำริให้กรมชลประทานศึกษาภาพรวมการใช้น้ำในปัจจุบัน รวมทั้งการดำเนินงานจัดหาแหล่งน้ำช่วยเหลือราษฎรในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

ได้รับพระบรมราชโองการ

๒. โครงการฝายคลองบุตรหลาน ตำบลคีรีเขต อำเภอธารโต จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๔๙ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย เจ้าวรวงศ์เธอพระองค์ศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ และพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชร - กิตติยาภา เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ วังพญา - ท่าธง ตำบลท่าธง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

๓. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ตั้งโครงการคือ โรงเรียน ตชด. สังกาลวิทย์ 4

โรงเรียน ตชด. โรงงานยาสูบ 2

โรงเรียน ตชด. นิคมพิทักษ์ราษฎร์

โรงเรียน ตชด. บ้านปาโจแมเราะ

สรุปพระราชดำริ ต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารอ่านออกเขียนได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ใต้ร่มพระบารมีจักรวาล

๔. โครงการจัดสรรที่ดินตามพระราชดำริ ท่งสาเมาะ

เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๒๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จเยี่ยมราษฎรที่บ้านเกาะ หมู่ที่ ๔ ตำบลท่าธง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา และได้รับทราบความเดือดร้อนของราษฎรบริเวณนั้นที่ไม่มีที่ทำกิน ในขณะที่ท่งสาธารณะ ท่งสาเมาะนั้นกว้างขวางสุดตา แต่เป็นที่รกร้าง หน้าแล้งดินแห้งเป็นฝุ่น หน้าฝนมีน้ำท่วมขัง คุณภาพดินไม่ดี ไม่เหมาะต่อการเพาะปลูกทำการเกษตร

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเมตตาต่อราษฎร ที่อาศัยอยู่ตามรอบๆ ท่งสาเมาะ จึงมีกระแสพระราชดำริกับข้าราชการจากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งได้มาเฝ้ารับเสด็จฯ ให้ปรับปรุงระบบชลประทาน เพื่อให้ส่งน้ำเข้าไปใช้ในท่งสาเมาะในหน้าแล้ง และให้ ขุดคลองระบายน้ำออกจากพรุบ้าง เพื่อให้มีที่ว่างสำหรับราษฎรได้ทำกิน โปรดให้สำรวจดิน ปรับปรุงดินให้ดี และจัดสรรที่ดินให้ราษฎรเข้าอยู่อาศัยได้ ทำกินได้โดย ไม่จำเป็นต้องมีหนังสือกรรมสิทธิ์ที่ดิน แต่มีสิทธิ์ทำกินไปชั่วลูกชั่วหลานในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ โครงการจัดสรรที่ดินตามพระราชดำริท่งสาเมาะก็เกิดขึ้น และได้ปฏิบัติงานต่อเนื่องมาโดยมีโครงการงานและกิจกรรมช่วยสนับสนุนกันและกัน ได้แก่

การจัดสรรที่ดินให้ราษฎร ที่ไม่มีที่ทำกิน ให้มีที่ทำกินชั่วลูกชั่วหลานแต่ไม่มีกรรมสิทธิ์

การจัดให้มีระบบระบายน้ำและควบคุมน้ำในพื้นที่โครงการเพื่อใช้ในการเกษตร

การจำแนกดิน การปรับปรุงดิน รวมทั้งการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก
การส่งเสริมการเกษตรและปศุสัตว์
การจัดตั้งสถานบริการสาธารณสุขแก่ราษฎร

โครงการพระราชดำริท่งสาเมาะ นอกจากจะพัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาคุณภาพชีวิตโดยตรงแล้ว เป็นโครงการที่ราษฎรชาวยะลา ได้รับทราบถึงความเอาใจใส่ดูแลของหน่วยงานราชการของรัฐบาลที่มีต่อประชาชน และที่สำคัญราษฎรต่างซาบซึ้งใน พระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีต่อราษฎรชาวยะลา อย่างต่อเนื่อง นับว่าพระองค์ทรงเป็นผู้พระราชทานชีวิตที่ดีแก่ราษฎรท่งสาเมาะแห่งนี้

ได้รับพระบรมราชโองการ

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดยะลา

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน เดิม) กระทรวง
ศึกษาธิการ ได้รับพระราชทานพระราชานุญาตให้ดำเนินโครงการ เพื่อเฉลิม
พระเกียรติเนื่องในมิ่งมงคลสมัยที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทรงเจริญพระชนมายุ ๓๖ พรรษา เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๓๔ เพื่อสนองแนวทาง
พระราชดำริในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับประชาชน กระทรวงศึกษาธิการ
สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ที่ทรงมีต่องานการศึกษาแห่งชาติ จึงได้เชิญชวน
หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วประเทศ ร่วมกันจัดสร้าง
ห้องสมุดประชาชน เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี จวบจนปัจจุบัน การจัดสร้างห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”
ไม่เพียงแต่เป็นการแสดงความจงรักภักดีของประชาชนที่มีต่อสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เท่านั้น ยังถือเป็น “สิริ” ของชุมชนอีกด้วย
ชุมชนที่จัดตั้งห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จะมีแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์
พร้อมด้วยความรู้ ข้อมูลข่าวสาร วิถีวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์อันดีงามของ
ท้องถิ่น

ความก้าวหน้าของวิทยาการแขนงต่าง ๆ อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญ ใน
ด้านการส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย
การศึกษาตลอดชีวิต รวมทั้งการเป็นศูนย์กลางแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเด็ก
เยาวชนและประชาชนทั่วไป สมกับเจตนารมณ์ในการจัดสร้างห้องสมุดประชาชน
โดยแท้จริงและน้อมนำพระราชปณิธาน “การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านสู่ประชาชน
สืบไป”

ได้รับพระราชทานมีจักรวงก

ห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอเมือง จังหวัดอยุธยา

ความเป็นมา

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอยุธยา ได้รับพระราชทานพระราชานุญาตให้ ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอเมือง จังหวัดอยุธยา เข้าร่วมโครงการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” เป็นลำดับที่ ๙๓ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชวโรกาสเข้าเฝ้าฯ ถวายแผ่นศิลาฤกษ์เพื่อทรงพระสุหร่าย และทรงเจิม สำหรับนำมาประกอบพิธีเพื่อเป็นสิริมงคล เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา โดยกำหนดให้มีพิธีวางศิลาฤกษ์ ในวันอังคารที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๐.๓๙ น. โดยก่อสร้างในพื้นที่บริเวณสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอยุธยา ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดอยุธยา เนื้อที่ ๒ ไร่ เป็นอาคาร ๒ ชั้น ใช้งบประมาณทั้งสิ้น จำนวน ๑๕,๒๐๐,๐๐๐ บาท (สิบห้าล้านบาทถ้วน) แยกเป็น

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

- ค่าก่อสร้างอาคารห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จำนวน ๗,๒๐๐,๐๐๐ บาท (องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลาสนับสนุนงบประมาณ)
- ค่าซื้อหนังสือห้องสมุด จำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (อบจ. ยะลาสนับสนุนงบประมาณ)
- ค่าสื่อ และวัสดุ จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สำนักงาน กศน.สนับสนุนงบประมาณ)
- ค่าตกแต่งภายใน จำนวน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท (สำนักงาน กศน.สนับสนุนงบประมาณ)
- ค่าตกแต่งภายนอก จำนวน ๓,๕๗๐,๐๐๐ บาท (สำนักงาน กศน.สนับสนุนงบประมาณ)
- ค่าสื่อวัสดุครุภัณฑ์เพิ่มเติม และปรับภูมิทัศน์ภายใน - ภายนอก จำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (องค์การภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ่อค้า ประชาชนในจังหวัดยะลาสนับสนุนสมทบตามศรัทธา)

ได้รับพระบรมราชโองการ

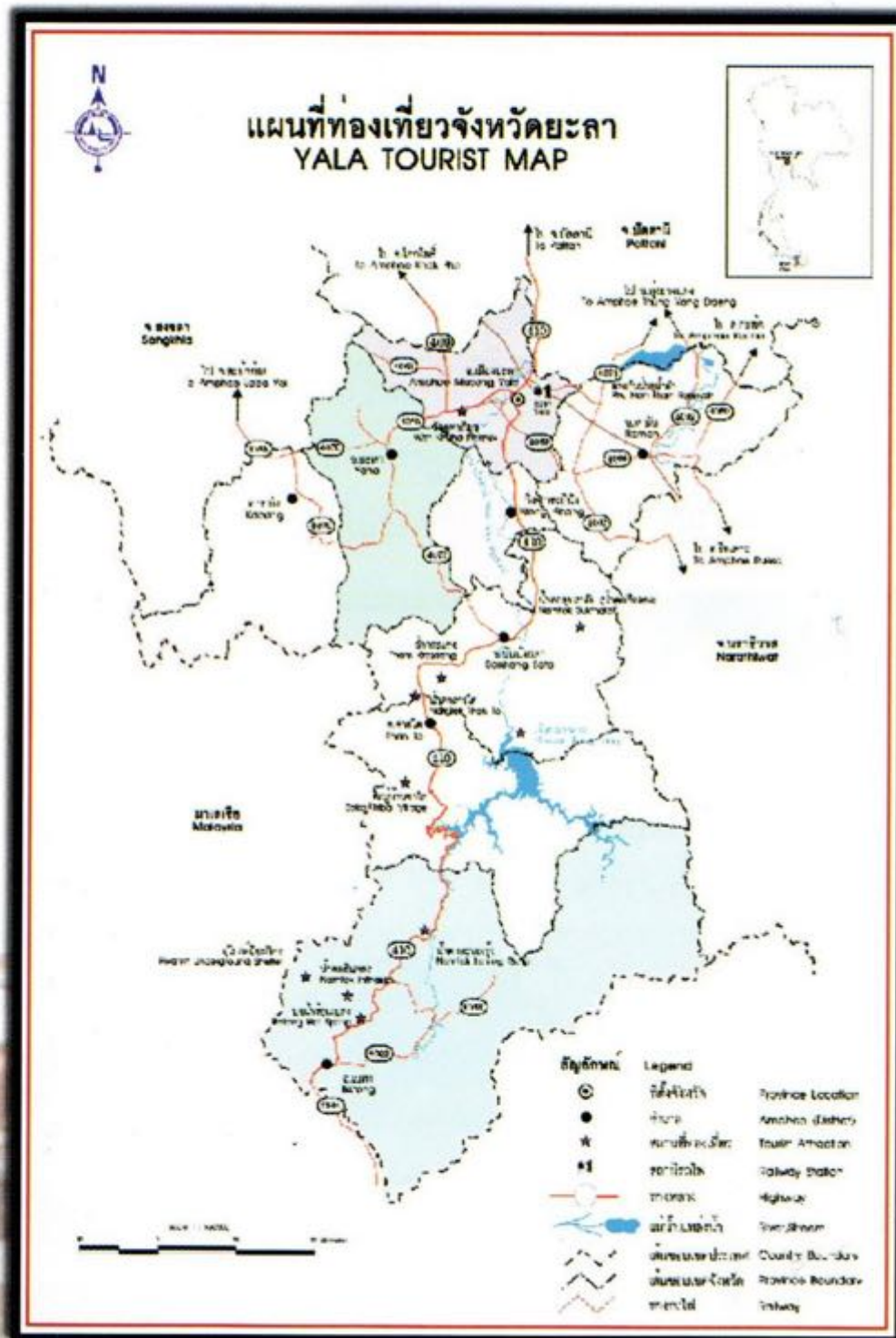

ข้อมูลจังหวัดยะลา
ยะลาใต้สุดสยาม เมืองงามชายแดนใต้

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดยะลา

ได้รับพระราชทานมีจักรวรงค์

ตราประจำจังหวัดยะลา

รูปเหมือนแร่ดีบุก

หมายถึง พื้นที่ของจังหวัดยะลาอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ดีบุก และอาชีพหลักของประชาชนในอดีต คือ การทำเหมืองแร่ดีบุก

คำขวัญของจังหวัดยะลา

“ใต้สุดสยาม เมืองงามชายแดน”

ธงประจำจังหวัดยะลา

แถบบนสีเขียว แถบล่างสีขาว

พิภุล

ดอกไม้ประจำจังหวัดยะลา

ต้นไม้ประจำจังหวัดยะลา

ชื่อ พรรณไม้ ศรียะลา

เพลงยะลา

งามไฉยะลา จิตใจใฝ่หายะลาเมืองแก้ว
งามผังเมืองงาม สวยงามเพริศแพรว สมเป็นเมืองแก้วอาจิณ
งามไฉนบง จิตใจลุ่มหลงนิบงงามสิ้น
งามสาวนิบง ขอจงไฉน ทุกนางงามสิ้นตรึง
ในบาโกย เหมือนสวรรค์ หลักเมืองนั้นงามกระไร
วัดถ้ำเพลินใจ และยังอาลัยเชื่อนบางกลาง
งามไฉยะลา ประเสริฐนักหนาประชาสรรค์สร้าง
งามทั้งน้ำใจ รักไม่จืดจาง เหลือเกินกล่าวอ้างคำชม

ประวัติความเป็นมาของจังหวัดยะลา

คำว่า ยะลา มาจากภาษาพื้นเมืองเดิมว่า ยาลอ ซึ่งแปลว่า “แห” เป็นเมืองชายแดนภาคใต้ที่มีความน่าสนใจทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติที่สวยงาม เป็นเมืองที่ผสมผสานวัฒนธรรมของชนต่างเชื้อชาติ ทั้งไทย จีน และอิสลาม ตัวเมืองยะลามีการวางผังเมืองที่เป็นระเบียบเรียบร้อย และยังเป็นศูนย์กลางการศึกษาที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้

เดิมยะลาเป็นส่วนหนึ่งของเมืองปัตตานี ซึ่งเป็นเมืองขึ้นอยู่กับราชอาณาจักรไทยครั้งสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ในปี พ.ศ. ๒๓๑๐ หลังจากที่กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า บรรดาหัวเมืองต่างๆ ใน บริเวณแถบนี้ต่างก็ประกาศตัวเป็นอิสระ

ได้รับพระบรมราชโองการ

ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ทรงรับสั่งให้กรมพระราชวังบวรมหาสุรสีหนาทยกทัพหลวงไปตีเมืองปัตตานี

ในปี พ.ศ. ๒๓๕๑ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แยกหัวเมืองปัตตานี เป็น ๗ หัวเมือง คือ เมืองปัตตานี เมืองสายบุรี เมืองหนองจิก เมืองยะหริ่ง เมืองระแงะ เมืองรามัน และเมืองยะลา สำหรับเมืองยะลานั้น มีการเปลี่ยนแปลง เจ้าเมืองหลายครั้ง ก่อนที่จะมีการประกาศยุบเลิกมณฑลตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยระเบียบแห่งราชอาณาจักรสยามในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ และกลายมาเป็นจังหวัดหนึ่งของไทยในที่สุด

จังหวัดยะลา เป็นจังหวัดที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทย มีพื้นที่ประมาณ ๔,๕๒๑ ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อจังหวัดสงขลา ปัตตานี นราธิวาส และประเทศมาเลเซีย เป็นจังหวัดเดียวในภาคใต้ที่ไม่มีพื้นที่ติดต่อกับทะเล พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและป่าไม้ พื้นที่ราบมีน้อย ยะลาแบ่งการปกครองออกเป็น ๘ อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอเบตง อำเภอบันนังสตา อำเภอยะหา อำเภอรามัน อำเภอธารโต อำเภอกาบัง และอำเภอกรงปินัง

การเดินทาง

รถยนต์ ยะลาอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ๑,๐๘๔ กิโลเมตร โดยเดินทางไปตามถนนเพชรเกษม ผ่านเพชรบุรี - ประจวบคีรีขันธ์ - ชุมพร ต่อด้วยทางหลวงหมายเลข ๔๑ ผ่านทุ่งสง - พัทลุง - หาดใหญ่ และเดินทางต่อไปปัตตานีจนถึงยะลา

รถไฟ ยะลาอยู่ ห่างจากกรุงเทพฯ ๑,๐๕๕ กิโลเมตร การรถไฟแห่งประเทศไทยเปิดบริการเดินรถ กรุงเทพฯ - ยะลา ทุกวัน ทั้งรถด่วน และรถเร็ว รายละเอียดสอบถามได้ที่ หน่วยบริการเดินทาง สถานีรถไฟหัวลำโพง โทร. ๑๖๙๐, ๐-๒๒๒๓-๗๐๑๐, ๐-๒๒๒๓-๔๓๓๔ www.railway.co.th สถานีรถไฟยะลา โทร. ๐๗๓-๒๑๔๒๐๗

รถโดยสารประจำทาง มีรถปรับอากาศของบริษัท ขนส่ง จำกัด บริการระหว่าง กรุงเทพฯ - ยะลา รถออกจากสถานีขนส่งสายใต้ ถนนบรมราชชนนี สอบถามรายละเอียดได้ที่ โทร. ๐-๒๘๙๔-๖๑๒๒ จองตั๋ว บขส. โทร. ๐-๒๔๒๒-๔๔๔๔ หรือ www.transport.co.th และบริษัทเอกชน บริการระหว่างกรุงเทพฯ - ยะลา - เบตง ติดต่อบริษัท ไทยเดินรถ โทร. ๐-๒๔๓๕-๕๐๑๕ และบริษัท ปิยะทัวร์ โทร. ๐-๒๔๓๕-๕๐๑๔

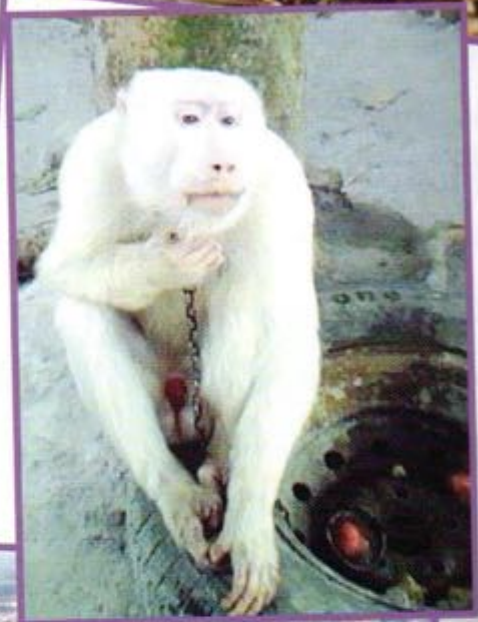
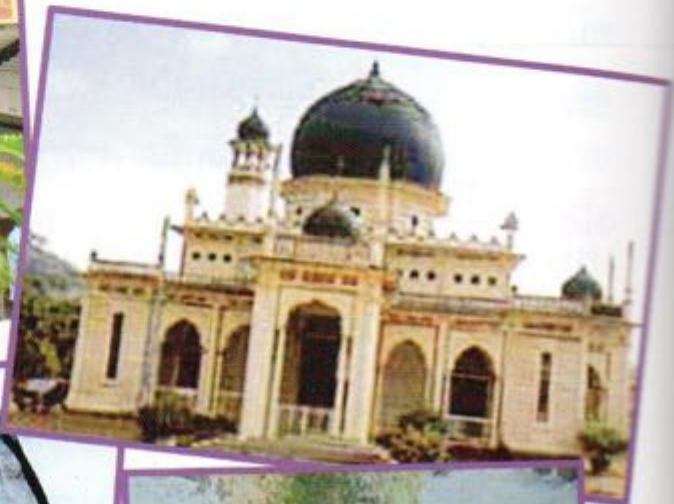
เครื่องบิน ไม่มีบริการเดินทางโดยเครื่องบินไปจังหวัดยะลาโดยตรง แต่นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการเที่ยวบิน กรุงเทพฯ - หาดใหญ่ และเดินทางต่อไปยังจังหวัดยะลาโดยรถไฟ รถประจำทาง รถแท็กซี่ หรือรถตู้ปรับอากาศ สอบถามรายละเอียดได้ที่ บริษัท การบินไทย จำกัด โทร. ๑๕๖๖, ๐-๒๒๘๐-๐๐๖๐, ๐-๒๖๒๘-๒๐๐๐ สำนักงานหาดใหญ่ โทร. ๐๗๔-๓๒ ๓๔๓๓ www.thaiairways.com หรือ หจก.สายโสภา รีพอร์ทเตอร์ ยะลา โทร. ๐๗๓-๒๑ ๒๕๘๒, ๐๗๓-๒๑ ๕๘๓๐

ต้อนรับพระบรมราชินีจากร่างกศ

สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดยะลา

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดยะลา

ตู้ไปรษณีย์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

ตู้เดิมตั้งอยู่ที่บริเวณสี่แยกหอนาฬิกาใจกลางเมืองเบตง สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๒ ตั้งแต่ก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง จุดประสงค์ที่สร้างไว้ในครั้งแรก ก็เพื่อใช้เป็นที่กระจายข่าวสารบ้านเมืองให้ชาวเมืองเบตงได้รับฟัง จากวิทยุที่ฝัง อยู่ส่วนบนของตู้ และใช้เป็นตู้ไปรษณีย์มาจนทุกวันนี้ ปัจจุบันได้มีการสร้างตู้ไปรษณีย์ ขึ้นใหม่ใหญ่กว่าเดิมที่บริเวณศาลาประชาคม ถนนสุขยางค์ มีความสูงประมาณ ๙ เมตร เป็นจุดเด่นที่นักท่องเที่ยวนิยมแวะมาถ่ายรูปเป็นที่ระลึก

พระมหาธาตุเจดีย์พระพุทธธรรมประกาศ

พระมหาธาตุเจดีย์พระพุทธธรรมประกาศ ตั้งอยู่บนเนินเขาในตัวเมืองเบตง บริเวณวัดพุทธาธิวาส ถนนรัตนกิจ ลักษณะเจดีย์ก่อสร้างแบบศรีวิชัยประยุกต์ สีทองอร่าม สูง 39.9 เมตร บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมฉลอง ถวายแด่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสพระชนมายุครบ 60 พรรษา จากเจดีย์สามารถมองเห็นทัศนียภาพของวัด และเมืองเบตงอีกมุมหนึ่ง ได้สวยงาม

ได้รับพระบรมราชโองการ

ป่าบala - ฮาลา

ป่าบala - ฮาลา หรือสวนป่าพระนามาภิไธยภาคใต้ ส่วนที่ ๒ เป็นป่าดิบชื้นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพรรณ สัตว์ป่า และนกหายากนานาชนิด และเป็นที่อยู่อาศัยของคนป่าเผ่าซาไก มีพื้นที่ขนาดใหญ่อยู่ในแนวรอยต่อระหว่างจังหวัดยะลา และนราธิวาส เป็นต้นกำเนิดของแหล่งน้ำในเขื่อนบางลาง นักท่องเที่ยวสามารถล่องเรือชมธรรมชาติของขุนเขา ป่าไม้และสายน้ำ โดยติดต่อเช่าเรือได้ที่ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๔๕ ถนนสุขยางค์ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ทะเลสาบธารโต

ทะเลสาบธารโต ทะเลสาบบนภูเขาแห่งแรกของภาคใต้ แม้จะเกิดจากความเพียรพยายามของมนุษย์ แต่ก็ยังเป็นพื้นที่น้ำอันกว้างไกลสุดขอบฟ้า เป็นถิ่นกำเนิด ของสัตว์น้ำ และต้นกำเนิดของพลังงานไฟฟ้าในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถล่องเรือหรือล่องแพสัมผัสกับความงามของเกาะแก่งชมป่าเขาลำเนาไพร สำราญกับการตกปลาท่ามกลางไหล่เขา

อุโมงค์ปิยะมิตร

อุโมงค์ปิยะมิตร อยู่ที่บ้านปิยะมิตร ๑ ตำบลตะเนาะแมเราะ ใช้เส้นทางเดียวกับบ่อน้ำร้อนและน้ำตกอินทสร แต่อยู่เลยบ่อน้ำร้อนไปอีก ๔ กิโลเมตร บริเวณนี้เป็นหมู่บ้านของผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย เดิมเคยเป็นฐานที่มั่นของพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (เขต ๒) อุโมงค์แห่งนี้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙ เป็นอุโมงค์คดเคี้ยวเข้าไปในภูเขายาวประมาณ ๑ กิโลเมตร ความกว้างประมาณ ๕๐ - ๖๐ ฟุต ใช้เวลาในการขุด ๓ เดือน มีทางเข้าออกหลายทาง ใช้เป็นที่หลบภัยทางอากาศและสะสมเสบียง บริเวณจัดให้มีนิทรรศการแสดงภาพประวัติศาสตร์ รวมทั้งวิธีการดำเนินชีวิตภายในป่า ปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากอีกแห่งหนึ่งของเบตง เปิดให้เข้าชมเวลา ๘.๐๐ น - ๑๖.๓๐ น.

บ่อน้ำร้อนเบตง

บ่อน้ำร้อนเบตงเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติอย่างหนึ่งของเบตงที่มีน้ำพุเดือดขึ้นมาจากพื้นดินในหมู่บ้านจะเราะปะไร ตำบลตาเนาะแมเราะ ก่อนถึงอำเภอเบตง ๕ กิโลเมตร บนทางหลวงหมายเลข ๔๑๐ มีทางแยกขวาไปอีก ๘ กิโลเมตร ตรงจุดบริเวณที่น้ำเดือดสามารถต้มไข่สุกภายใน ๗ นาที มีบริการห้องอาบน้ำแร่ ซึ่งเชื่อกันว่าน้ำแร่จากบ่อน้ำร้อนสามารถบรรเทาอาการปวดเมื่อยและรักษาโรคผิวหนังได้

ได้รับพรชานักกรวด

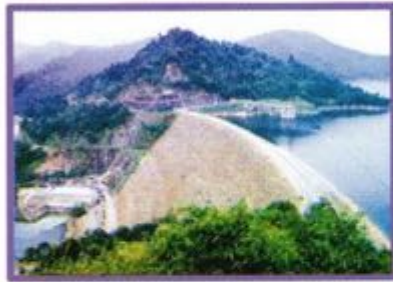
น้ำตกอินทสร

น้ำตกอินทสร อยู่ห่างจากตัวเมืองเบตง ๑๕ กิโลเมตร หรือเลยจากบ่อน้ำร้อนเบตงไปอีก ๒ กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดเล็กที่เกิดจากภูเขา รอบบริเวณปกคลุมด้วยป่าไม้ร่มรื่น และมีแอ่งน้ำสามารถว่ายน้ำเล่นและพักผ่อนได้เป็นอย่างดี

สวนขวัญเมือง จังหวัดยะลา

สวนขวัญเมือง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ๑ ในเขตเทศบาลเมืองยะลา ห่างจากศาลหลักเมืองยะลาประมาณ ๓๐๐ เมตร เป็นสวนสาธารณะของเทศบาลเมืองยะลา พื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ ๒๐๗ ไร่ ปรับปรุงขึ้นจากพรวบาโกยโดยจัดให้มีสวนกีฬา สนามแข่งขันนกเขาชวาเสียง ซึ่งเป็นสนามมาตรฐานที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ และชายหาดจำลองสวนแห่งนี้สร้างขึ้นในสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้เดินทางมาทำพิธีเปิดป้ายชื่อ "สวนขวัญเมือง" เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๙

เขื่อนบางลาง

ตั้งอยู่บ้านบางลาง ตำบลบาเจาะ ห่างจากจังหวัดยะลาไปตามทางหลวงหมายเลข ๔๑๐ ประมาณ ๕๐ กิโลเมตร แล้วแยกซ้ายไปอีก ๑๒ กิโลเมตร เขื่อนบางลางเป็นโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเอนกประสงค์แห่งแรกในภาคใต้ที่สร้างปิดกั้นแม่น้ำปัตตานี เป็นเขื่อนแบบหินทิ้งแกนดินเหนียว สูง ๘๕ เมตร สันเขื่อนยาว ๔๒๒ เมตร สามารถเก็บกักน้ำได้ ๑,๔๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีเปิดเขื่อนบางลาง เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๒๔ บริเวณเหนือเขื่อนในบริเวณที่ตั้งของสำนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ มีจุดชมทิวทัศน์มองเห็นทัศนียภาพของเขื่อน อ่างเก็บน้ำและทิวเขาโดยรอบได้สวยงาม ติดต่อบ้านพักรับรอง โทร. (๐๗๓) ๒๙๙๒๓๗ - ๘ บริการล่องเรือหรือแพชมทิวทัศน์ทะเลสาบเหนือเขื่อน โทร. (๐๗๓) ๒๘๑๐๖๓ - ๖๖ ต่อ ๒๒๙๑

ถ้ำกระแซง

ตั้งอยู่ที่บ้านกาโสด ตำบลบันนังสตา ห่างจากจังหวัดยะลา ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๑๐ ประมาณ ๕๐ กิโลเมตร เลี้ยวแยกปากทางเข้าเขื่อนบางลางไปเล็กน้อย แล้วแยกซ้ายเข้าไปตามทางลูกรังอีก ๑.๕ กิโลเมตร มีทัศนียภาพของภูเขา ธารน้ำ และถ้ำลอดที่สวยงาม ในช่วงที่น้ำน้อยสามารถเดินเลาะเลียบบตามลำธารลอดถ้ำไปทะเลอีกด้านหนึ่ง ซึ่งเป็นที่โล่ง โอบล้อมด้วยภูเขาและแมกไม้เขียวขจี มีทัศนียภาพสวยงาม

ใต้ร่มพระบารมีที่ภาคใต้

น้ำตกสุขทาลัย (น้ำตกกือลอง)

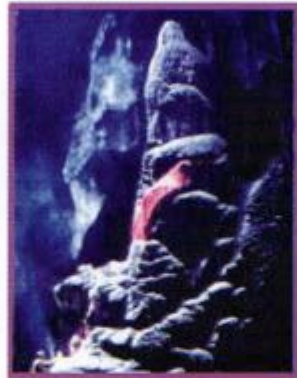
อยู่ในเขตนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ บนเขาปกโยะ ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๔๐ กิโลเมตร ตามเส้นทางสายยะลา - เบตง แยกซ้ายอีกประมาณ ๘ กิโลเมตร น้ำตกนี้ค้นพบเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๗ มี ๕ ชั้น สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระราชทานนามน้ำตกแห่งนี้ว่า “น้ำตกสุขทาลัย” เป็นน้ำตกที่มีทัศนียภาพสวยงาม และมีแอ่งน้ำสำหรับเล่นน้ำได้

พระพุทธรไสยาสน์ วัดคูหาภิมุข

หรือวัดหน้าถ้ำ เป็นหนึ่งในสามปูชนียสถานที่สำคัญของภาคใต้ เช่นเดียวกับพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช และพระบรมธาตุไชยาที่สุราษฎร์ธานี แสดงความรุ่งเรืองของศาสนาพุทธในบริเวณนี้มาตั้งแต่สมัยอาณาจักรศรีวิชัย ตั้งอยู่ที่ตำบลหน้าถ้ำ ห่างจากตัวเมือง ๘ กิโลเมตร ตามเส้นทางไปอำเภอยะหา บริเวณวัดร่มรื่นมีธารน้ำไหลผ่านบันไดขึ้นไปยังปากถ้ำมีรูปปั้นยักษ์ ชาวบ้านเรียกว่า “เจ้าเขา” สร้างโดยช่างพื้นบ้านเมื่อปี ๒๔๘๔ ภายในถ้ำมีลักษณะคล้ายห้องโถงใหญ่ตัดแปลงปรับปรุงเป็นศาสนสถาน มีปล่องที่เพดานถ้ำยามแสงแดดส่องลงมาดูสวยงามมากเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรไสยาสน์ขนาดใหญ่ สันนิษฐานว่าสร้างมาแต่ปี พ.ศ. ๑๓๐๐ เป็นพระพุทธรไสยาสน์สมัยศรีวิชัย มีขนาดความยาว ๘๑ ฟุต ๑ นิ้ว เชื่อกันว่าเดิมเป็นปางนารายณ์บรรทมสินธุ์ เพราะมีภาพนาคแผ่พังพานปกพระเศียร ต่อมาจึงได้ตัดแปลงเป็นพระพุทธรไสยาสน์แบบหินยาน

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด "เฉลิมราชกุมารี"
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ถ้ำแม่นางมณฑโต

อยู่ห่างจากตัวเมืองยะลาประมาณ ๖ กิโลเมตร บนถนนสายยะลา - ยะหา หรือถึงก่อนวัดถ้ำคูหาภิมุขเพียง ๑ กิโลเมตร สามารถติดต่อคนนำทางได้ที่เชิงเขา และเดินเท้าขึ้นเขาผ่านป่าละเมาะและเหมืองหินอ่อนไปยังถ้ำราว ๑๕ นาที ภายในถ้ำคล้ายห้องโถงใหญ่มีทางเดินทะลุกันได้ บางช่วงมืดมากจึงจำเป็นต้องนำไฟฉายติดตัวไปด้วย จุดเด่นอยู่ที่สุดปลายถ้ำ ซึ่งมีหินงอกขนาดใหญ่ มีลักษณะคล้ายผู้หญิงนั่งสมาธิ ซึ่งเป็นที่มาของชื่อถ้ำแห่งนี้

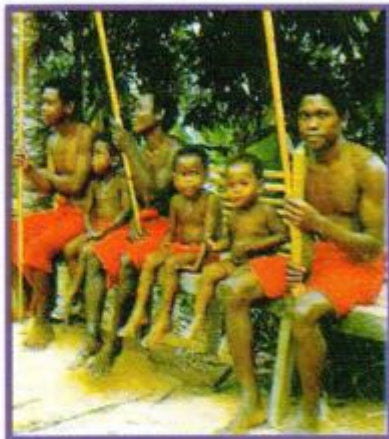
น้ำตกธารโต

อยู่ที่ตำบลถ้ำทะเล ห่างจากตัวเมืองยะลาไปตามถนนสายยะลา - เบตง (ทางหลวง ๔๑๐) กิโลเมตรที่ ๔๗ - ๔๘ มีทางแยกขวาไปอีกราว ๑ กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ ๗ ชั้น มองเห็นเป็นทางน้ำที่ไหลลดหลั่นมาจากภูเขาสูง มีแอ่งน้ำซึ่งสามารถเล่นน้ำได้ โดยรอบร่มรื่นไปด้วยป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้ที่น่าสนใจมากมายรวมทั้งต้นศรียะลา หรืออโศกเหลือง ซึ่งจะออกดอกชูช่อสีเหลืองสวยงามในราวเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

ได้รับพระราชทานรางวัล

หมู่บ้านซาไก

อยู่ที่หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านแห่ ห่างจากตัวจังหวัดยะลาไปทางเบตง ประมาณ ๘๐ กิโลเมตร ด้านขวามือมีทางเข้าไปยังหมู่บ้านที่อาศัยของชนเผ่า ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนาม “เงาะซาไก” เดิมดำรงชีวิตอยู่ด้วยการหาของป่า มีความชำนาญในด้านสมุนไพร และเป่าลูกดอกล่าสัตว์บ้านเรือนของซาไกเดิมสร้างด้วยไม้ไผ่ มุงหลังคาจาก ต่อมากรมประชาสัมพันธ์ได้พัฒนาหมู่บ้านแห่งนี้ โดยรวบรวมชาวซาไกมาอาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกันและให้มีอาชีพทำสวนยางและได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีขอใช้คำว่า “ศรีธารโต” ให้ทุกคนใช้เป็นนามสกุล ปัจจุบันมีชนเผ่าซาไกที่ยังคงอาศัยอยู่บ้างแต่บางส่วนได้แยกย้ายไปทำงานที่อื่น

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด "เฉลิมราชกุมารี"
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

เทศกาลงานประเพณีและวัฒนธรรม จังหวัดยะลา

งานมหกรรมแข่งขันนกเขาชาวอาเซียน

ยะลาเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ตอนล่างที่นิยมเลี้ยงของนกเขาและยังเชื่อว่านกเขาเป็นสัตว์มงคลที่จะนำโชคกลับมาให้แก่ผู้เป็นเจ้าของ โดยเฉพาะหากเป็นนกเขาที่มีลักษณะถูกต้องตามตำรา ด้วยเหตุนี้ทางเทศบาลเมืองยะลาร่วมกับชมรมผู้เลี้ยงนกเขาชาวจังหวัดยะลา จึงจัดให้มีการแข่งขันนกเขาชาวเสียงชิงแชมป์อาเซียน ครั้งที่ ๑ ขึ้นในประเทศไทย เมื่อปี ๒๕๒๙ ต่อมาได้จัดเป็นงานเทศกาลประจำปีของจังหวัดยะลา ณ บริเวณสนามสวนขวัญเมือง กำหนดการจัดงาน วันเสาร์ - อาทิตย์แรกของเดือนมีนาคม ทุกปี ผลปรากฏเป็นที่นิยมของผู้ที่เลี้ยงนกเขาจากทั่วภูมิภาคของประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน อินโดนีเซีย

ในการแข่งขันได้แบ่งระดับเสียง ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับเสียงเล็ก ระดับเสียงกลาง และระดับเสียงใหญ่

ปัจจุบันเทศบาลนครยะลาร่วมกับชมรมนกเขาชาวเสียงจังหวัดยะลาและกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นผู้จัดการแข่งขัน นอกจากนี้มีการแข่งขันนกเขาชาวเสียงแล้วยังมีกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การชนโค ชนแกะ ชนไก่ ตกปลา และจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ อุปกรณ์การเลี้ยงนกเขาชาวทุกชนิด

ได้รับพระบรมราชโองการ

งานสมโภชหลักเมืองยะลา

งานสมโภชหลักเมืองยะลา เดิมจังหวัดยะลาเป็นอาณาจักรหนึ่งในบริเวณ ๗ หัวเมือง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดปัตตานี เมื่อแยกออกเป็นเมืองหนึ่งต่างหาก ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (ในรัชกาลที่ ๑ พ.ศ. ๒๓๓๓) มีเจ้าเมืองปกครองนับตั้งแต่ แยกเป็นจังหวัดมาจนกระทั่งปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๐๕) รวม ๓๑ คน

จากการดำริของ พ.ต.อ. (พิเศษ) ศิริ คชหิรัญ ครั้งดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการ จังหวัดยะลา ร่วมใจกันก่อสร้างหลักเมืองขึ้นที่บริเวณศูนย์วงเวียน หน้าศาลากลางจังหวัด โดยเริ่มวางศิลาฤกษ์ก่อสร้างเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๔ เวลา ๑๐.๓๐ น. โดยกรมป่าไม้เป็นผู้จัดหาไม้ชัยพฤกษ์ จากป่าเมืองกาญจนบุรี เสาหลักเมืองมีลักษณะ เป็นแท่งกลม ต้นเสาวัดโดยรอบได้ ๑๐๕ เซนติเมตร ปลายเสา ๔๘ เซนติเมตร สูง ๑.๒๕ เมตร มีเทพารักษ์จากกาญจนบุรีมาประจำอยู่วางบนฐานกลมแกะสลักลวดลายแบบไทย ลงรักปิดทองรอบฐานชั้นบนและกลางแกะสลักเป็นรูปนักรบโบราณถือโล่และดาบ กล่าวกันว่าเป็นวิญญูณแม่ทัพคนหนึ่งของพระเจ้าตากสินมหาราช

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ทรงพระสุหร่ายและทรงเจิม ยอดเสาหลักเมืองและพระราชทานแก่ พ.ต.อ. (พิเศษ) ศิริ คชหิรัญ เมื่อวันศุกร์ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ และได้ฤกษ์ประกอบพิธีฝังเสาและปักยอดดกลักเมือง เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ เวลา ๑๒.๑๑ น.

ยอดเสาหลักเมืองแกะเป็นรูปพระพรหมมี ๔ หน้า อันเป็นหลักแห่งความเมตตา
กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ส่วนศาลหลักเมืองก่อสร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กตบแต่ง
ด้วยหินขัดทั้งหลังเป็นรูปจัตุรมุข หันหน้าไปตามทิศทั้ง ๔ มีบันไดขึ้นทั้ง ๔ ทิศ
รูปลักษณะสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สองห้อง หลังคามุงด้วยกระเบื้องเคลือบสลับสี ตัวศาลา
กว้าง ๖.๐๐ เมตร สูง ๖.๕๐ เมตร มีถนนทางเข้า ๔ ทิศ รอบ ๆ ตัวศาลามีสระน้ำ
และปลูกไม้ประดับพันธุ์ไม้ไทย

หลังจากพิธีกรรมในการฝังหลักเมืองผ่านพ้นไปแล้ว ได้จัดให้มีงานเฉลิมฉลอง
สมโภช ๗ วัน ๗ คืน ตั้งแต่วันที่ ๒๕ - ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ และได้ยึดถือ
เป็นงานสมโภชประจำปีทุกปีตลอดมาจนกระทั่งปัจจุบัน

เทศกาลตักบาตร “วันเทโวโรหณะ”

ในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่องค์พระศาสดา
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าลงจากเทวโลก หลังจากเสด็จขึ้นไปจำพรรษาอยู่ในดาวดึงส์
และตรัสพระอภิธรรมเทศนาโปรดพระพุทธมารดาในเทวโลกมาตลอดระยะเวลา ๓ เดือน
เมื่อออกพรรษาก็เสด็จกลับมาয়โลกมนุษย์โดยเสด็จลงมาทางบันไดสวรรค์ที่ประตู
เมืองสังกัสสนคร วันเสด็จลงมาจากเทวโลกนั้น เรียกว่า “วันเทโวโรหณะ” เป็น
วันบุญกุศลที่สำคัญวันหนึ่งทางพระพุทธศาสนา พุทธศาสนิกจึงพร้อมใจกันทำบุญ
ตักบาตรแก่พระสงฆ์ และถือเป็นประเพณีสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

ได้ร่วมพระราชพิธีถิดีถวัลย์

สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกจังหวัดยะลา

กริช

กาแฟโบราณ

ผ้าบาติก

ทุเรียนกวน

แปรรูปกล้วยหิน

แปรรูปกล้วยหิน

ผ้าคลุมผม

กรงนก

ผลไม้ของดีเมืองยะลา

เพกา

มะเฟือง

ลองกอง

ส้มโชกุนเบตง

กล้วยหิน

ทุเรียนก้านยาว

ลำไย บ้านตาชี อำเภอยะหา

จำปูลิ่ง

ลังแช

ละไม

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

หมายเลขโทรศัพท์สถานที่สำคัญ จังหวัดยะลา (รหัสทางไกล ๐๗๓)

อำเภอเมือง

- สำนักงานจังหวัดยะลา โทร. ๐๗๓-๒๑๒๕๔๒
- สถานีตำรวจภูธร จังหวัดยะลา โทร. ๐๗๓-๒๑๒๖๓๔, ๐๗๓-๒๑๒๖๓๖, ๑๙๑
- ชุมสายโทรศัพท์ยะลา โทร. ๐๗๓-๒๑๒๒๓๔
- โรงพยาบาลยะลา โทร. ๐๗๓-๒๔๔๗๑๑-๘
- โรงพยาบาลสิโรรส โทร. ๐๗๓-๒๒๑๑๑๔-๕
- สถานีรถไฟยะลา โทร. ๐๗๓-๒๑๒๗๓๗, ๐๗๓-๒๑๔๒๐๗

อำเภอเบตง

- ศูนย์บริการข่าวสารการท่องเที่ยวเบตง โทร. ๐๗๓-๒๓๒๐๓๙
- ด่านตรวจคนเข้าเมือง โทร. ๐๗๓-๒๓๑๒๙๒, ๐๗๓-๒๓๐๐๒๖
- ด่านศุลกากรเบตง โทร. ๐๗๓-๒๓๑๑๙๔

๙ มหัทศจรรย์จังหวัดยะลา

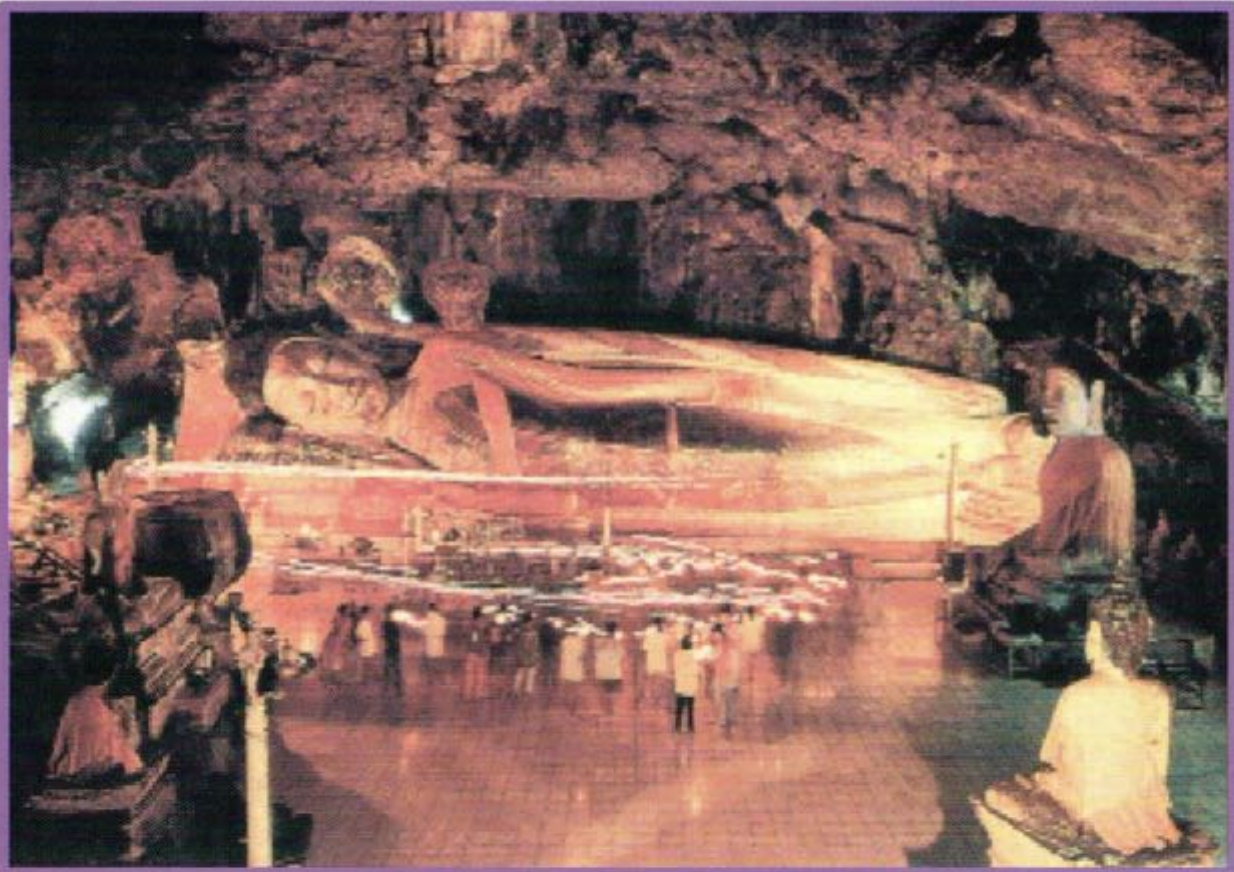
๑. ผังเมืองจังหวัดยะลา เป็นผังเมืองที่สวยงามที่สุด เป็นรูปใยแมงมุมวงเวียนซ้อนกัน ๓ วง

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

๒. พระพุทธไสยาสน์ เป็นโบราณสถานสมัยศรีวิชัยรุ่งเรือง พ.ศ. ๑๓๐๐
ประดิษฐานภายในวัดคูหาภิมุข (วัดถ้ำ) ตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมือง จังหวัด
ยะลา อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๖ กิโลเมตร

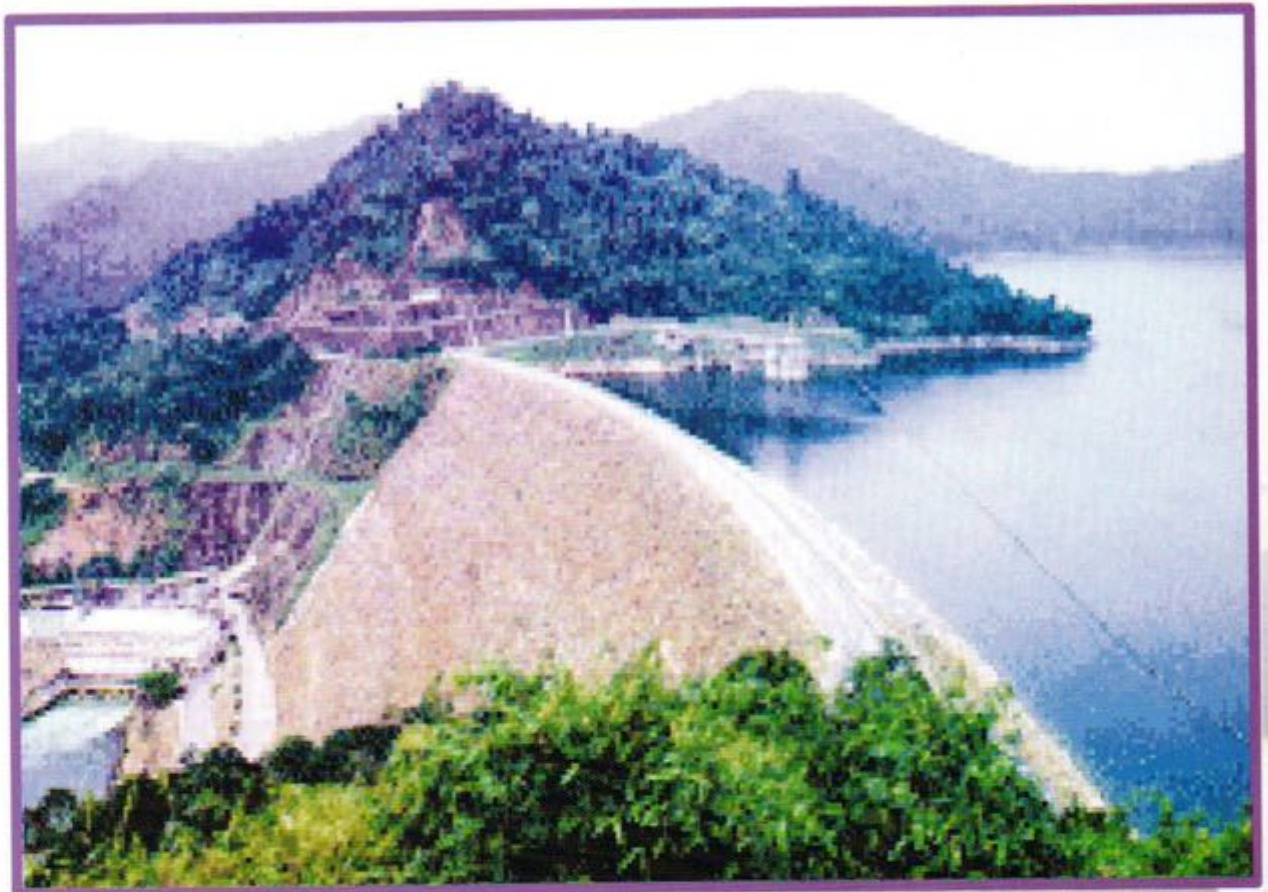

ใต้ร่มพระบารมีปกเกล้า

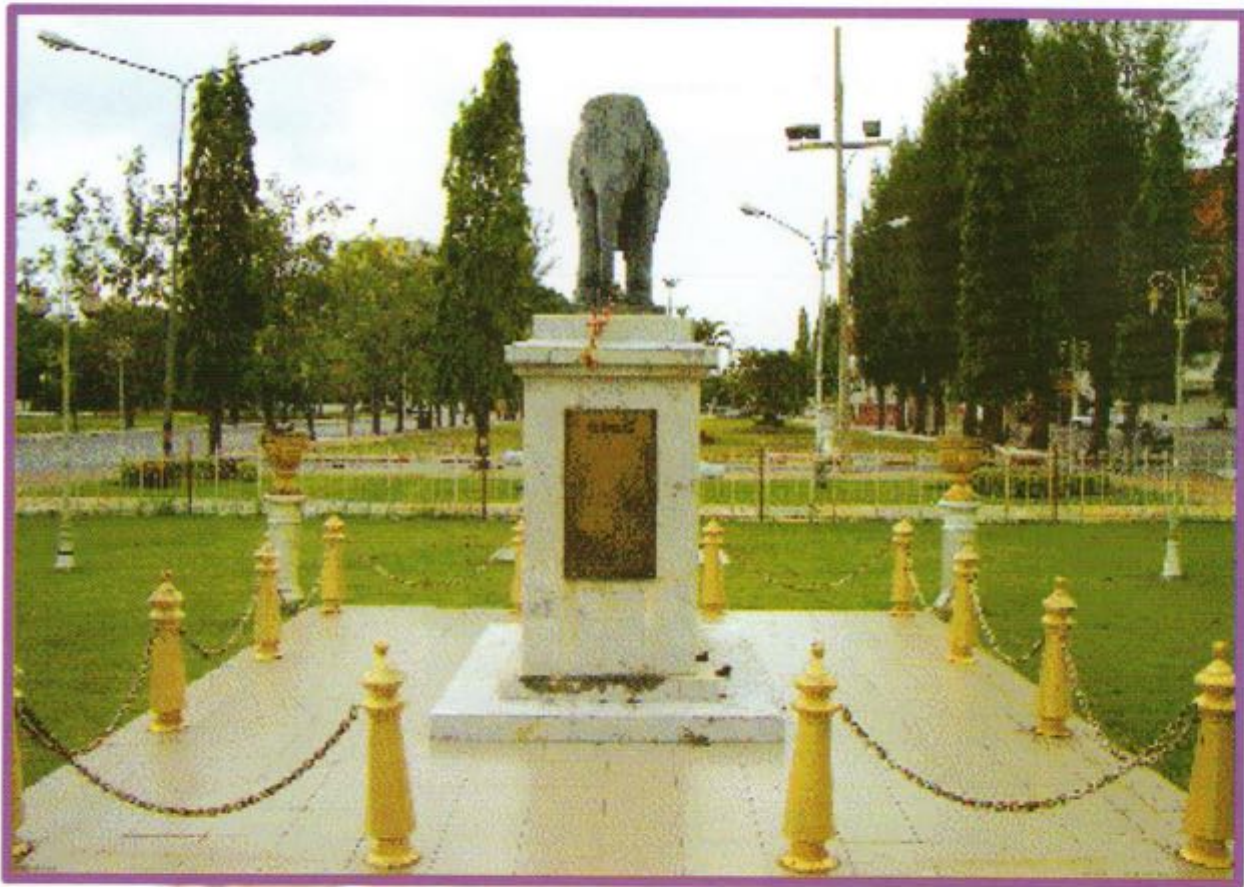
๓. เขื่อนบางลาง เป็นทะเลสาบกลางภูเขา ตั้งอยู่ในอำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ห่างจากตัวเมือง ประมาณ ๕๘ กิโลเมตร เป็นโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเอนกประสงค์แห่งแรกในภาคใต้ที่สร้างปิดกั้นแม่น้ำปัตตานี เป็นเขื่อนแบบหินทิ้งแกนดินเหนียว สูง ๘๕ เมตร สันเขื่อนยาว ๔๒๒ เมตร สามารถเก็บกักน้ำได้ ๑,๔๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

๔. พระเศวตสุรคชาธารฯ เป็นช้างพราย ช้างคู่บารมี จังหวัดยะลานั้นอมเกล้า
ถวายเป็นช้างคู่พระบารมี เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๑๑

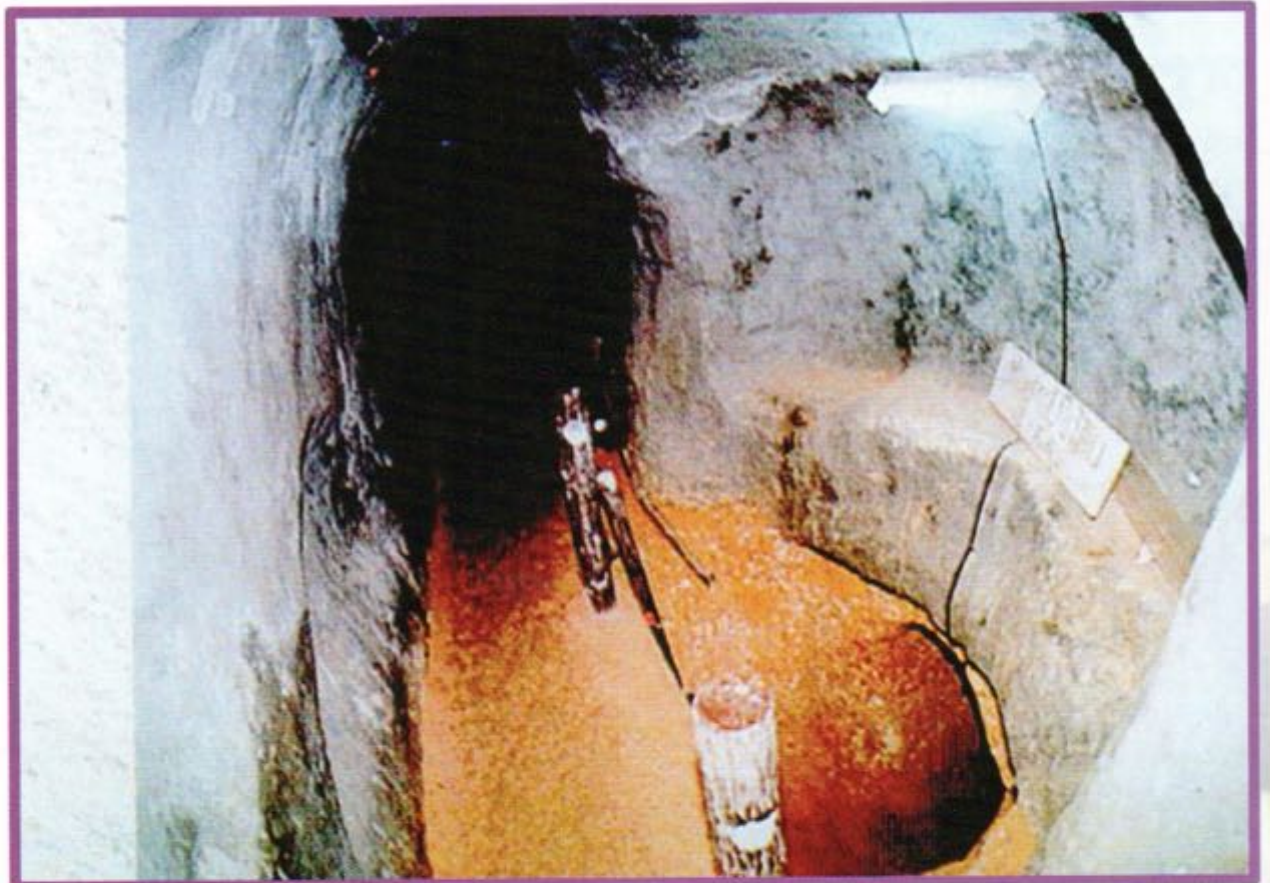

ใต้ร่มพระบารมีจักรวาล

๕. อุโมงค์ปิยะมิตร ตั้งอยู่ ณ บ้านปิยะมิตร ๑ ตำบลตาเนาะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๙ เป็นอุโมงค์ยาวประมาณ ๑ กิโลเมตร กว้าง ๕๐ - ๖๐ ฟุต อยู่บนเนินดิน บริเวณร่มรื่น ล้อมรอบด้วยป่าไม้ทึบ

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

๖. ป่าบาลา - ฮาลา เป็นป่าดงดิบชื้น มีพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์นานาชนิด พื้นที่
ครอบคลุมอำเภอเบตง จังหวัดยะลา

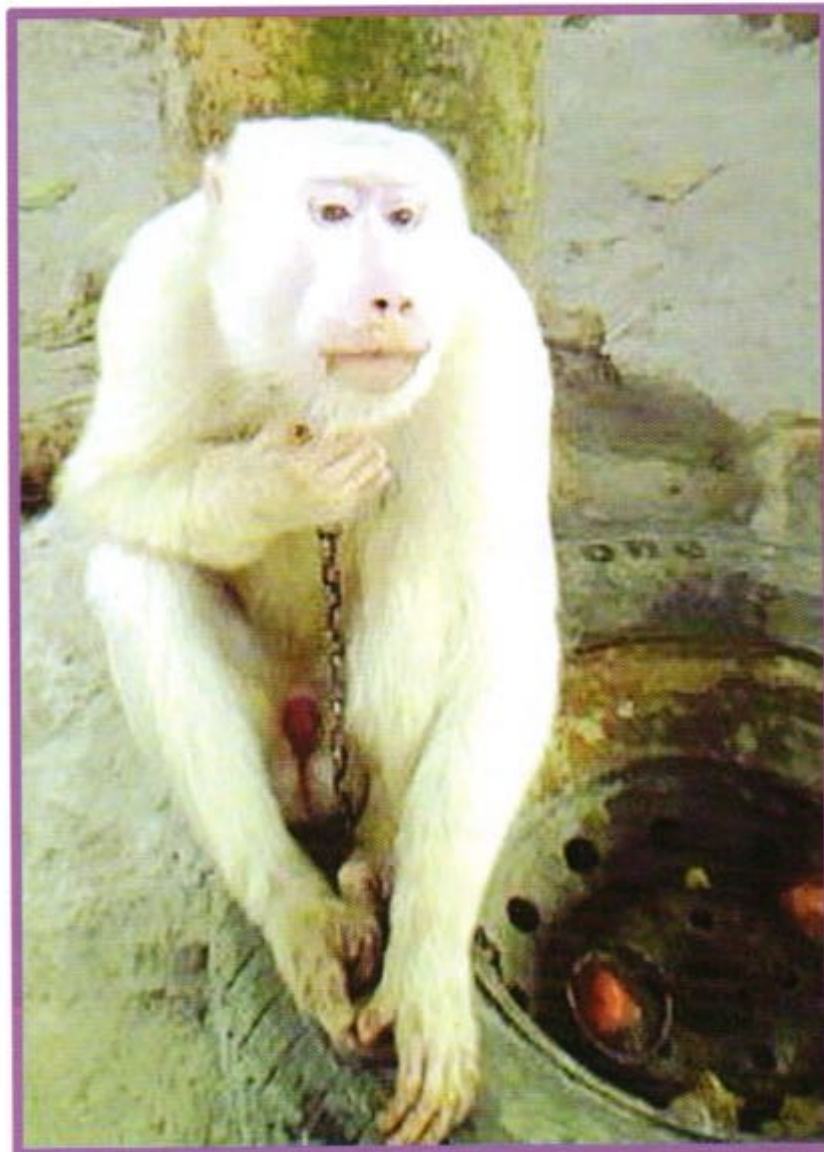

ได้รับพระบรมราชโองการ

๗. ลิงเผือกยะลา เป็นลิงที่มีขนสีขาวล้วน ๆ เป็นลิงกังเพศผู้ จับได้บริเวณ
เทือกเขาบูโด ตำบลจะก๊ะ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ ๒๕
มกราคม ๒๕๕๒

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุด “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

๘. ป้ายทะเบียนรถเบตง เบตงเป็นอำเภอเดียวในประเทศไทยที่มีป้ายทะเบียนรถเป็นชื่ออำเภอ

ได้รับพระราชทานรางวัล

๙. ตู้อิฐประณีตที่ใหญ่ที่สุด ตั้งอยู่ ณ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา สร้างขึ้น
เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ มีความสูง ประมาณ ๒๙๐ เซนติเมตร

กศน.จังหวัดยะลา

ร่วมกันรับเสด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เนื่องในวันเปิดพิธี
ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ได้รับพรพยากรณ์ที่กว้างไกล

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นายณัฐพงษ์ นวลมาก
๒. นายอุตร สิทธิพาที
๓. นายสมโชค ใหม่ชุม
๔. นายทัศน์พล กาญจนภาส
๕. นางภิญญา ภาชน
๖. นางธนณภัทร ศรีระนำ
๗. นางสาวสมหมาย โนสิทธิ์
๘. นางธนธรรณ์ แก้วเป็นทอง
๙. นางวาสนา อนุสรณ์ประเสริฐ
๑๐. นางสุนิสา สุวรรณโณ

- ผู้อำนวยการสำนักงานกศน. จังหวัดยะลา
 รองผู้อำนวยการสำนักงานกศน. จังหวัดยะลา
 ผู้อำนวยการกศน.อำเภอเมืองยะลา
 ผู้อำนวยการกศน.อำเภอรามัน
 ผู้อำนวยการกศน. อำเภอกาบัง
 ผู้อำนวยการกศน.อำเภอเยหา
 ผู้อำนวยการกศน.อำเภอกรงปินัง
 ผู้อำนวยการกศน.อำเภอบันนังสตา
 ผู้อำนวยการกศน.อำเภอธารโต
 ผู้อำนวยการกศน.อำเภอเบตง

ค้นคว้าข้อมูล

๑. นายแวอุเซ็ง อาเก๊ะ
๒. นางสาวไชนุง มุสอ
๓. นายปิยะวัช ผลสืบ
๔. นางอารีย์ ลิ้มวัฒนกิตติ

- ครู คศ.๑ กศน. อำเภอกรงปินัง
 ครู ศรช. กศน. อำเภอกรงปินัง
 นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
 ครูผู้ช่วย กศน. อำเภอเยหา

จัดพิมพ์โดย

นางสาวไชนุง มุสอ

ครู ศรช. กศน. อำเภอกรงปินัง

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ประยูรการพิมพ์ โทร. ๐-๗๕๔๔-๖๑๕๕

e-mail : p_interprint@hotmail.com

ร่วมมือกันทำให้ทั่วโลกอ่านออกเขียนได้
Let's join in making a literate world

วิจิตรพร

๒๐๑๖-๒๐๑๗

สำนักงาน กศน.จังหวัดยะลา
๑ ถนนอาคารสงเคราะห์ ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
โทรศัพท์ ๐-๗๒๒๑-๒๗๓๒